

Banca Națională
a Moldovei

RAPORT PRIVIND EVOLUȚIA INFRASTRUCTURILOR PIEȚEI FINANCIARE DIN REPUBLICA MOLDOVA

Anul 2023

CUPRINS

Sumar 4

Capitolul 1. BNM – o autoritate cu atribuții complexe privind infrastructurile pieței financiare, schemele, aranjamentele și instrumentele de plată, activitatea de prestare a serviciilor de plată și de emitere a monedei electronice	5
1.1. Modificări ale cadrului legal cu privire la infrastructurile pieței financiare și activității de prestare a serviciilor de plată și de emitere a monedei electronice	8
1.2. Conceptul privind dezvoltarea domeniului de plăți din Republica Moldova	9
Capitolul 2. Monitorizarea infrastructurilor pieței financiare din Republica Moldova.....	11
Capitolul 3. Sistemele de plăți și decontări de importanță sistemică.....	13
3.1. Sistemul automatizat de plăți interne.....	13
3.2. Sistemul Depozitarului central unic al valorilor mobiliare.....	17
Capitolul 4. Instrumentele de plată.....	20
4.1. Cardurile de plată	20
4.2. Transferul de credit	34
4.3. Debitarea directă	35
Capitolul 5. Sistemele automatizate de deservire la distanță	36
Capitolul 6. Remiterile de bani - persoane fizice.....	38
Capitolul 7. Operațiuni de plată efectuate prin intermediul prestatorilor de servicii de plată nebancari	42
Capitolul 8. Supravegherea prestatorilor de servicii de plată.....	44
8.1. Supravegherea băncilor	44
8.2. Supravegherea PSP nebancari	45

Lista abrevierilor

BNM	Banca Națională a Moldovei
CBN	Certificatele Băncii Naționale a Moldovei
CNP	Card not present
DCU	Depozitarul central unic al valorilor mobiliare
FN/PFN	Fără numerar / plată fără numerar
IPF	Infrastructură a pieței financiare
OS	Obligațiuni de stat cu rată fixă a dobânzii
OSF	Obligațiuni de stat cu rată flotantă a dobânzii
PSP	Prestatori de servicii de plată
RM	Republica Moldova
SADD	Sistem automatizat de deservire la distanță
SAPI	Sistem automatizat de plăți interne
Sistemul CDN	Sistemul de compensare cu decontare pe bază netă
Sistemul DBTR	Sistemul de decontare pe bază brută în timp real
SPCP	Sistem de plăți cu carduri de plată
SRB	Sistem de remitere de bani
TC	Transfer de credit
Tranzacții OTC	Tranzacții Over The Counter (extrabursiere)
Tranzacții BVM	Tranzacții la Bursa de Valori a Moldovei
VMC	Valori mobiliare corporative
VMS	Valori mobiliare de stat
SEPA	Zona unică de plăți în euro (eng. Single Euro Payments Area)

Sumar

Raportul privind evoluția infrastructurilor pieței financiare din Republica Moldova (RM) pentru anul 2023 (*în continuare* raport) a fost elaborat pornind de la atribuțiile de bază ale Băncii Naționale a Moldovei, menționate la art. 5 alin. (1) lit. f) și m) din *Legea nr. 548/1995 cu privire la Banca Națională a Moldovei*, privind infrastructurile pieței financiare (IPF) și domeniul prestării serviciilor de plată.

Acest raport reprezintă o compilare a informației privind activitățile de licențiere, reglementare, monitorizare și supraveghere a prestatorilor de servicii de plată și a emitenților de monedă electronică și reflectă rezultatele monitorizării infrastructurilor pieței financiare și a instrumentelor de plată în RM în anul 2023.

Raportul conține informații și analize referitoare la:

- rezultatele activității BNM în calitate de autoritate de licențiere, reglementare, monitorizare și supraveghere a infrastructurilor pieței financiare, a instrumentelor de plată și a activității de prestare a serviciilor de plată și de emitere a monedei electronice;
- evoluția sistemelor de plăți, eficiența și stabilitatea sistemelor de plăți, ale sistemelor de decontare și compensare a valorilor mobiliare;
- evoluția utilizării instrumentelor de plată, sistemelor automatizate de deservire la distanță și a remiterilor de bani;
- rezultatele supravegherii activității de prestare a serviciilor de plată și a activității de emitere a monedei electronice de către prestatorii de servicii de plată nebancari.

Capitolul 1. BNM – o autoritate cu atribuții complexe privind infrastructurile pieței financiare, schemele, aranjamentele și instrumentele de plată, activitatea de prestare a serviciilor de plată și de emitere a monedei electronice

În conformitate cu *Legea nr. 548/1995 cu privire la Banca Națională a Moldovei* (în continuare *Legea nr. 548/1995*), printre atribuțiile de bază ale Băncii Naționale se regăsesc constituirea, reglementarea, licențierea, autorizarea, administrarea și monitorizarea infrastructurilor pieței financiare, schemelor, aranjamentelor și instrumentelor de plată în RM, precum și licențierea, reglementarea și supravegherea activității de prestare a serviciilor de plată și a activității de emitere a monedei electronice.

Legea nr. 114/2012 privind serviciile de plată și moneda electronică (în continuare *Legea nr. 114/2012*) stabilește cerințe prudențiale și de acces pe piață pentru prestatorii de servicii de plată (PSP), precum și drepturile și obligațiile utilizatorilor și prestatorilor de servicii de plată la încheierea contractelor-cadru și la efectuarea operațiunilor de plată, asigurând suportul legal uniform pentru promovarea unei activități eficiente și competitive pe piața de prestare a serviciilor de plată. Serviciile de plată vizate sunt acele activități care permit:

- depunerea/retragerea de numerar într-un /dintr-un cont de plăți;
- executarea debitării directe, a transferului de credit, a transferurilor programate, a operațiunilor de plată printr-un card de plată sau printr-un dispozitiv similar, inclusiv în cazul în care fondurile sunt acoperite printr-o linie de credit;
- emiterea instrumentelor de plată și/sau acceptarea instrumentelor și operațiunilor de plată;
- remiterea de bani;
- servicii de inițiere a plății;
- servicii de informare cu privire la conturi.

Pe teritoriul Republicii Moldova servicii de plată pot fi prestate de:

- băncile și sucursalele băncilor din alte state;
- societățile de plată și sucursalele societăților de plată din alte state;
- societățile emitente de monedă electronică și sucursalele societăților emitente de monedă electronică din alte state;
- furnizorii de servicii poștale care activează în conformitate cu *Legea comunicațiilor poștale nr. 36/2016*;
- BNM – în cazul în care nu acționează în calitate de autoritate a politicii monetare sau în calitate de altă autoritate publică;
- Trezoreria de Stat din cadrul Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova.

Procesul de licențiere a prestatorilor de servicii de plată nebancari (societățile de plată, societățile emitente de monedă electronică și furnizorii de servicii poștale) și cel de înregistrare a agenților de plată/punctelor de lucru/oficiilor secundare are loc cu respectarea unui set de cerințe ce asigură o abordare uniformă și competitivă de acces la activitatea de prestare a serviciilor de plată și de desfășurare a acestora pe teritoriul Republicii Moldova.

La situația din 31.12.2023, în RM activau nouă prestatori de servicii de plată nebancari, dintre care două societăți de plată, un furnizor de servicii poștale și șase societăți emitente de monedă electronică (a se vedea figura 1).

Registrele aferente prestatorilor de servicii de plată nebancari pot fi accesate pe pagina oficială a BNM www.bnm.md, compartimentul *Piețe și plăți*, sub-compartimentul *Licențierea prestatorilor de servicii de plată nebancari*.

Figura 1. Prestatorii de servicii de plată nebancari licențiați și genurile de activitate

Societăți emitente de monedă electronică	1. „Paymaster” SRL 2. „Paynet Services” SRL 3. „BPay” SRL 4. „QIWI-M” SRL 5. „Fintecly” SRL 6. „Moldcell” SA	Licență acordată pentru activitatea de emisie a monedei electronice care permite inclusiv prestarea serviciilor de plată prevăzute la art. 4 alin. (1) din Legea nr. 114/2012
Societate de plată	1. SC „MMPS COM” SRL 2. „NOVA PAY” SRL	Licență acordată pentru desfășurarea activității de prestare a serviciului de plată prevăzut la art. 4 alin. (1) pct. 6) din Legea nr. 114/2012
Furnizor de servicii poștale	Î.S. „Poșta Moldovei”	Licență acordată pentru desfășurarea activității de prestare a serviciului de plată prevăzut la art. 4 alin. (1) pct. 6) din Legea nr. 114/2012

De asemenea, în urma interpelărilor recepționate din partea PSP nebancari, BNM a examinat și a emis scrisori cu caracter explicativ și de recomandare cu privire la aspectele legale de furnizare a serviciilor de plată și emisie a monedei electronice. Aceste demersuri au inclus discuții referitoare la încadrarea activităților preconizate a fi prestate în lista serviciilor de plată, procedurile operaționale, modificări în genul de activitate, modificări în cadrul organelor de conducere, modificări în cadrul asociațiilor, modelele de afaceri adoptate și alte aspecte relevante.

Pe parcursul anului 2023 au fost efectuate reperfectări ale licențelor PSP nebancari, a căror activitate urma a fi reîncadrată din serviciul prevăzut la art. 4 alin (1) din Legea nr. 114/2012¹ ce a fost abrogat, în alte servicii de plată relevante genului și tipului de activitate a acestora, în special fiind reîncadrate în serviciul de „remiteri de bani” prevăzut la art. 4 alin (1) pct. 6) din aceeași lege.

În legătură cu potențialii PSP nebancari, BNM a furnizat explicații și recomandări cuprinzătoare, orientate către înțelegerea cerințelor impuse de Legea nr. 114/2012, precum și de cadrul legal aferent serviciilor de plată. Aceste explicații și recomandări au vizat aspectele practice ale furnizării de servicii de plată, derivate din cadrul legal și de reglementare care guvernează acest domeniu în RM.

Conform prevederilor Legii nr. 114/2012, BNM ține un registru al persoanelor a căror activitate este încadrată în prevederile art. 2 alin. (2) pct. 10)–12) și 15) din Legea nr. 114/2012. Astfel, BNM a recepționat două notificări privind desfășurarea activității exceptate de la domeniul de aplicare a *Legii nr. 114/2012* și a înregistrat aceste entități în registrul menținut în acest sens² și care este disponibil pe pagina oficială a BNM www.bnm.md, compartimentul *Piețe și plăți*, sub-compartimentul *Licențierea prestatorilor de servicii de plată nebancari*.

PSP nebancari au dreptul de a presta servicii de plată prin intermediul sucursalelor, agenților de plată, punctelor de lucru/oficiilor secundare, respectând prevederile art. 27 din *Legea nr. 114/2012*, iar societățile emitente de monedă electronică, pe lângă prestarea serviciilor de plată similar societăților de plată, au dreptul de a distribui și de a răscumpăra moneda electronică prin intermediul agenților, în condițiile art. 90 din *Legea nr. 114/2012*.

Pe parcursul anului 2023, în *Registrele* aferente PSP nebancari au fost înregistrați **852 agenți de plată** și radiați **23 agenți de plată**.

În ritmul accelerat al digitalizării și dezvoltării continue a metodelor de plată, **importanța educației și incluziunii financiare** devine tot mai accentuată, astfel BNM depune multiple eforturi pentru sporirea educației în domeniul plăților și incluziunii financiare a populației.

Eforturile Băncii Naționale a Moldovei, în vederea sporirii nivelului de educație financiară în domeniul plăților pe parcursul anului 2023, au fost direcționate spre lansarea și participarea împreună cu autoritățile locale și instituțiile internaționale în mai multe proiecte de educație financiară, destinate cetățenilor RM. Scopul urmărit în proiectele de educație financiară în domeniul plăților este promovarea utilizării plăților fără numerar, înțelegerea beneficiilor aduse tipurile de servicii și de instrumente de plată, cunoașterea drepturilor și obligațiilor utilizatorilor la efectuarea plăților.

¹ privind “executarea operațiunilor de plată în cazul în care consimțământul plătitorului pentru executarea unei operațiuni de plată este exprimat prin intermediul oricăror dispozitive de comunicație electronică, digitale sau informatice, inclusiv prin intermediul terminalelor de plată în numerar (terminale cash-in)”

² <https://bnm.md/ro/content/lista-persoanelor-caror-activitate-este-incadrata-prevederile-art2-alin2-pct10-12-si-15-din>

1.1. Modificări ale cadrului legal cu privire la infrastructurile pieței financiare și activității de prestare a serviciilor de plată și de emiterie a monedei electronice

Cadrul normativ elaborat de BNM privind sectorul sistemelor de plăți și decontări și activitatea de prestare a serviciilor de plată vine să alinieze reglementările interne de profil la cele europene, concretizându-se în adoptarea actelor normative necesare desfășurării activității pe piața de prestare a serviciilor de plată. Acest cadru reprezintă un sprijin esențial pentru sporirea numărului serviciilor de plată moderne și sigure, creșterea gradului de concurență pe piața serviciilor de plată datorită accesului pe piață, pe lângă băncile licențiate, al PSP nebancari, favorizând astfel eficiența și sporirea calității, reducerea costurilor serviciilor, precum și atingerea unui nivel înalt de efectuare a plăților fără numerar și reducerea numerarului în circulație.

Pentru asigurarea continuității exercițiului de armonizare a legislației în domeniul prestării serviciilor de plată și emiterii de monedă electronică, BNM depune încontinuu eforturi în vederea îmbunătățirii și dezvoltării pieței serviciilor de plată, având în vedere oportunitatea și cererea din partea consumatorilor.

În anul 2023, Banca Națională a Moldovei a beneficiat în continuare de proiectul de asistență tehnică Twinning, intitulat: „Consolidarea supravegherii, guvernantei corporative și gestionării riscurilor în sectorul financiar”, implementat în RM cu suportul Uniunii Europene, iar una dintre componentele acestui proiect este asigurarea premiselor necesare aderării comunității prestatorilor de servicii de plată din RM la Zona Unică de Plăți în Euro (SEPA).

Astfel, prin intermediul acestui proiect, BNM a beneficiat de sprijin în vederea alinierii legislației și a cadrului de reglementare la regulile SEPA, precum și de asistență în sensul pregătirii dosarului de aderare la SEPA (care să demonstreze conformarea Republicii Moldova la criteriile de extindere a ariei geografice SEPA) în calitate de stat membru non-SEE (Spațiul Economic European). Solicitarea de aderare și dosarul complet au fost remise către autoritățile responsabile din cadrul UE (Consiliul European al Plăților) în data de 30 ianuarie 2024.

Totodată, la data de 6 decembrie 2023, BNM, în cadrul proiectului Twinning al UE, a desfășurat un eveniment cu genericul „Alinierea la standardele UE de securitate a plăților în era digitală”. Evenimentul a avut drept scop informarea societății, dar și a mediului de afaceri privat privind principalele evoluții în domeniul sistemelor de plăți și a cerințelor în ceea ce privește securitatea și continuitatea plăților, precum și progresele realizate în cadrul proiectului Twinning. La conferință au participat oficiali de rang înalt, reprezentanți ai Delegației Uniunii Europene în Republica Moldova și parteneri ai BNM din cadrul proiectului Twinning, respectiv ai Consorțiului de implementare format din Banca Națională a României, Banca Centrală a Regatului Țărilor de Jos și Banca Centrală a Lituaniei, în colaborare cu Autoritatea de Supraveghere Financiară din România și Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor din România, dar și reprezentanți ai prestatorilor de servicii de plată din RM (bancari și nebancari).

De asemenea, pe parcursul anului 2023 au fost operate următoarele modificări asupra cadrului normativ secundar relevant sistemelor de plăți și participanților acestora. Astfel, la data de 08.06.2023, Comitetul executiv al BNM a adoptat Hotărârea nr. 108 „Pentru aprobarea Regulamentului cu privire la transferul de credit, debitarea directă și atribuirea codurilor IBAN” care a intrat în vigoare la data de 05.08.2023. Adoptarea Hotărârii nr. 108 din 08.06.2023 a Comitetului executiv al BNM a fost determinată de modificările și completările operate la Legea nr.114/2012 (prin Legea nr. 209/2022 pentru modificarea unor acte normative, lege care transpune *Directiva (UE) 2015/2366 privind serviciile de plată în cadrul pieței interne* (PSD2)). Au fost adoptate și îmbunătățite normele aferente transferului de credit în moneda națională și valută. La fel, au fost instituite unele cerințe în ceea ce privește debitarea directă, precum și transpus articolul 5 și anexa Regulamentului (UE) nr. 260/2012 de stabilire a cerințelor tehnice și comerciale aplicabile operațiunilor de transfer de credit și de debitare directă în euro (transpunerea acestora reprezentând unul dintre criteriile de aderare a comunității prestatorilor de servicii de plată din Republica Moldova la SEPA).

O altă componentă a proiectului Twinning a constituit asistența tehnică primită de BNM din partea Băncii Naționale a României în vederea introducerii în cadrul legal primar și cel secundar aferent domeniului infrastructurilor pieței financiare și al plăților, de noi reglementări, aliniate la legislația UE și cele mai bune practici internaționale. Pe parcursul anului 2023, a fost finalizată elaborarea a 10 acte normative (care reprezintă modificări ale cadrului legal primar și celui secundar), și a fost adoptată Legea 292/19.10.2023, prin care:

- a fost reabordat cadrul de reglementare, monitorizare și supraveghere al Depozitarului central unic al valorilor mobiliare (DCU), cu scopul de a detalia perimetrul de activități al DCU, au fost mai clar definite și separate competențele BNM și cele ale Comisiei Naționale a Pieței Financiare (CNPF) privind reglementarea și supravegherea activității DCU;
- Legea nr. 548/1995 cu privire la Banca Națională a Moldovei a fost completată cu prevederi suplimentare care vizează funcția de monitorizare a BNM (definiții și atribuții), iar Legea nr. 114/2012 a fost detaliată în partea ce se referă la supravegherea serviciilor de plată.

1.2. Conceptul privind dezvoltarea domeniului de plăți din Republica Moldova

În vederea implementării schemei de plăți instant, prevăzute în Conceptul privind dezvoltarea domeniului de plăți din Republica Moldova³, pe parcursul anului 2023, BNM a continuat implementarea etapelor din proiect.

Proiectul a fost dedicat implementării unui nou tip de plăți (**plăți instant**), fiind orientat spre dezvoltarea sistemului de plăți din Republica Moldova și modernizarea serviciilor de plată,

³ <https://www.bnm.md/ro/content/extras-din-conceptul-privind-dezvoltarea-domeniului-de-plati-din-republica-moldova>

pentru a oferi comunității financiare din țara noastră un sistem de plăți cu infrastructuri de o performanță potrivită așteptărilor și solicitărilor prestatorilor de servicii de plată, dar și instrumente de plată moderne, care ar corespunde necesităților consumatorilor individuali și celor corporativi.

Pe parcursul anului 2023, au fost aprobate actele de acceptanță finală aferente etapei de analiză și design, etapei de construcție a soluției informatice, cu desfășurarea activităților de testare de către furnizor a soluției IT, inițierea etapei de training, testarea din partea utilizatorilor și go-live. Lansarea sistemului s-a produs pe 12 martie 2024, fiind respectate termenele prevăzute în planul de proiect. Simultan cu lansarea sistemului, a fost lansat în piață și brandul „MIA” (mia.bnm.md), care va îngloba toate serviciile de plată ce vor fi introduse în piață de către prestatorii de servicii de plată, cu suportul Băncii Naționale, și care se vor baza pe utilizarea sistemului de plăți instant.

Măsurile vizate vor consolida sistemul de plăți din Republica Moldova, vor îmbunătăți administrarea riscurilor operaționale și de lichiditate și vor facilita implementarea unor noi instrumente de plată. De asemenea, se vor crea premise pentru dezvoltarea eficientă a plăților inovative, inclusiv a celor mobile, cu decontarea finală imediată și posibilitatea reutilizării imediate a mijloacelor bănești primite. Ca urmare, circuitul fluxurilor economice va deveni mai facil, sectorul plăților inovative va avea o capacitate mai bună de atragere a investițiilor și va crește viteza de circulație a banilor în economie. Acestea vor aduce beneficii la mai multe niveluri - prestatorilor de servicii de plată și consumatorilor finali (persoane fizice), de asemenea, operatorilor economici și autorităților.

Capitolul 2. Monitorizarea infrastructurilor pieței financiare din Republica Moldova

Infrastructurile pieței financiare (IPF) dețin un rol important în vederea asigurării stabilității sistemului financiar. Serviciile furnizate de către IPF sunt foarte importante, întrucât orice defecțiune a acestora poate afecta implementarea politicii monetare, precum și încrederea publicului în efectuarea plăților fără numerar. Ținând cont de rolul lor central în cadrul unei economii, IPF se supun unor practici riguroase de gestiune a riscurilor și trebuie să fie rezistente la stres.

Respectiv, BNM monitorizează IPF și instrumentele de plată în scopul promovării funcționării sigure și eficiente a acestora și pentru a evita riscul sistemic, de asemenea, supraveghează activitatea de prestare a serviciilor de plată și de emitere a monedei electronice, conform mandatului legal stipulat la art. 5 alin. (1) lit. f) și m) din *Legea nr. 548/1995* și la art. 93 alin. 2 din *Legea nr. 114/2012*.

Această atribuție este realizată în corespundere cu cele mai bune practici internaționale, precum și cu recomandările, principiile, standardele din acest domeniu emise de Banca Reglementelor Internaționale, Banca Centrală Europeană, Fondul Monetar Internațional, Banca Mondială etc.

Politica de supraveghere a sistemului de plăți în Republica Moldova, aprobată prin Hotărârea Comitetului executiv al BNM nr. 299 din 27.10.2016, detaliază atribuția expusă în lege și nominalizează sistemele de plăți din Republica Moldova care sunt supuse supravegherii de către BNM (a se vedea figura 2).

Figura 2. Lista sistemelor și componentelor sistemelor de plăți și decontări din Republica Moldova supuse monitorizării de către BNM la finele anului 2023

1. Sistemele de plăți și decontări

- Sistemul automatizat de plăți interne (SAPI)

2. Sistemele de decontări ale valorilor mobiliare

- Sistemul Depozitarului central unic al valorilor mobiliare (SDCU)

3. Instrumentele de plată

- Cardurile de plată
- Transferurile de credit
- Debitările directe

4. Sistemele automatizate de deservire la distanță (SADD)

5. Remiterile de bani

În baza informației obținute în cadrul monitorizării zilnice/lunare/trimestriale, Banca Națională efectuează evaluarea periodică a conformării sistemelor de plăți și decontări la cerințele expuse în actele normative în vigoare și la standardele internaționale aplicabile.

Standardele internaționale care se aplică la evaluarea periodică a SAPI (și evaluarea ulterioară a DCU) sunt *Principiile aferente infrastructurilor pieței financiare*⁴, emise de Banca Reglementărilor Internaționale (BIS) și Organizația Internațională a Comisiilor Valorilor Mobiliare (IOSCO).

La exercitarea funcției de monitorizare și supraveghere a instrumentelor de plată fără numerar și a sistemelor automatizate de deservire la distanță (SADD), Banca Națională a Moldovei efectuează următoarele:

- ① | **Colectează date** privind siguranța și eficiența utilizării instrumentelor de plată fără numerar și a SADD. Datele folosite în scopul supravegherii sunt din rapoartele prezentate de către prestatorii de servicii de plată, din informațiile obținute din cadrul paginilor web oficiale ale PSP din Republica Moldova ce oferă servicii aferente SADD și din cadrul controalelor pe teren;
- ② | **Monitorizează apariția noilor tehnologii în domeniu.** Evoluțiile înregistrate în domeniul tehnologiilor informaționale influențează în mod direct caracteristicile serviciilor de plată și, implicit, nivelul de siguranță și eficiență a instrumentelor de plată fără numerar, a SADD. Valorificarea acestor evoluții presupune consolidarea supravegherii și adaptarea continuă la riscurile generate de apariția noilor metode de plată;
- ③ | **Analizează și determină indicatorii de eficiență și siguranță** privind instrumentele de plată, în baza informației și a datelor obținute atât de la PSP, cât și ca urmare a cercetărilor proprii în vederea identificării situației actuale și a evoluțiilor recente în utilizarea instrumentelor de plată fără numerar/SADD, precum și a măsurilor ce pot fi întreprinse pentru îmbunătățirea valorii indicatorilor menționați;
- ④ | **Întreprinde măsurile relevante.** În cazul constatării abaterilor la indicatorii aferenți siguranței și eficienței instrumentelor de plată/SADD, Banca Națională intervine prin ajustarea cadrului normativ, formularea de recomandări sau întreprinderea altor măsuri potrivite pentru sporirea solidității acestora.

În ceea ce privește evaluarea periodică a pieței serviciilor de remitere de bani, aceasta este efectuată în baza *Principiilor generale pentru serviciile de remiteri internaționale*⁵, emise în anul 2007 de Banca Reglementelor Internaționale și Banca Mondială.

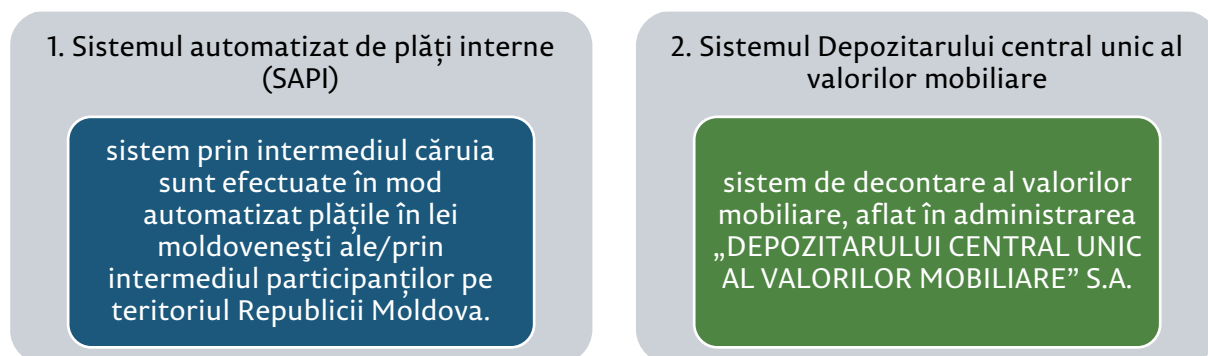
⁴ <https://www.bis.org/cpmi/publ/d101a.pdf>

⁵ <https://www.bis.org/cpmi/publ/d76.pdf>

Capitolul 3. Sistemele de plăți și decontări de importanță sistemică

Sistemele în funcționarea cărora o întrerupere ar putea periclita siguranța și stabilitatea sistemului de plăți și/sau a piețelor financiare sunt considerate a fi de importanță sistemică. Dintre sistemele ce sunt monitorizate de BNM, conform atribuțiilor sale, au fost desemnate prin HCE al BNM nr. 142 din 2 iunie 2017 două sisteme de importanță sistemică.

Figura 3. Sistemele de importanță sistemică monitorizate de BNM

3.1. Sistemul automatizat de plăți interne

SAPI este operațional din anul 2006 și este administrat de Banca Națională a Moldovei. SAPI este compus din sistemul de decontare pe bază brută în timp real (sistemul **DBTR**), sistemul de compensare cu decontare pe bază netă (sistemul **CDN**) și sistemul de plăți instant (sistemul **Instant**). Sistemul DBTR este destinat prelucrării plăților urgente și de mare valoare, sistemul CDN este destinat procesării plăților de mică valoare și sistemul Instant este destinat procesării imediate/instant a plăților de mică valoare. În calitate de administrator al SAPI, pe parcursul anului 2023, BNM a monitorizat încontinuu activitatea participanților la sistem și a testat capacitatea acestora de a reacționa în situații de incident. În urma aplicării măsurilor menționate, s-a constatat că participanții au activat în mod corespunzător, fără a induce riscuri în sistem și dispun de capacitățile necesare de a acționa prompt și eficient în astfel de situații. Sistemul Instant a fost lansat pe 12 martie 2024, deci nu a procesat tranzacții în anul 2023.

La sfârșitul anului 2023, în SAPI erau înregistrați **21 participanți**:

-
- Banca Națională a Moldovei;
 - 11 bănci licențiate de Banca Națională a Moldovei;
 - 4 prestatori de servicii de plată nebancari;
 - Centrul de casă și decontări din or. Tiraspol;
 - Trezoreria de Stat din cadrul Ministerului Finanțelor, inclusiv în calitate de participant mandatat;
 - Depozitarul central unic al valorilor mobiliare;
 - Fondul de garantare a depozitelor în sistemul bancar.
-

În anul 2023, prin intermediul SAPI a fost procesat un volum total de **14,8 mil.** tranzacții în valoare de **1 714,5 mld. lei**, majorându-se atât ca număr (3,5 la sută), cât și ca valoare (40,1 la sută) comparativ cu anul 2022. Volumul maxim al plăților decontate zilnic în SAPI a fost atins pe 25 aprilie 2023, fiind decontate 123,8 mii de plăți.

Tabelul 1. Tranzacții procesate prin intermediul SAPI

Plăți anul 2023	Număr	Valoare
DBTR	970 533	1 461 458 650 971
<i>Retail*</i>	952 609	334 672 959 144
<i>Non-retail*</i>	17 924	1 126 785 691 827
CDN	13 872 852	253 021 090 276
Total plăți	14 843 385	1 714 479 741 247
Medii zilnice		
DBTR	3,9 mii	5,8 mld.
<i>Retail</i>	3,8 mii	1,3 mld.
<i>Non-retail</i>	0,1 mii	4,5 mld.
CDN	55,3 mii	1,0 mld.
Valoarea medie a tranzacției		
DBTR	1,5 mil.	
<i>Retail</i>	351,3 mii	
<i>Non-retail</i>	62,8 mil.	
CDN	18,2 mii	

**tranzacții retail* - transferuri inițiate de către participanți în numele clienților (transferuri ordinare, transferuri aferente plăților bugetare, percepere incontestabilă care se referă/nu se referă la bugetul public național, debitare directă aferentă serviciilor guvernamentale, alte transferuri);

**tranzacții non-retail* - transferuri inițiate de către participanți în nume și pe cont propriu (operațiuni de eliberare a numerarului, operațiuni cu valori mobiliare pe piața secundară, operațiuni cu valori mobiliare și de politică monetară, transferuri de credit ordinare, transferuri privind depozitele "overnight", alte transferuri)

Transferurile inițiate de către participanți în numele clienților au constituit în anul de referință **99,9 la sută** din numărul plăților efectuate prin SAPI și **34,3 la sută** din valoarea totală a transferurilor efectuate (**65,7 la sută** din valoarea operațiunilor fiind, preponderent, operațiuni efectuate de către participanți în nume și pe cont propriu).

Diagrama 1. Numărul documentelor de plată inițiate de către participanți în numele clienților, 2021-2023

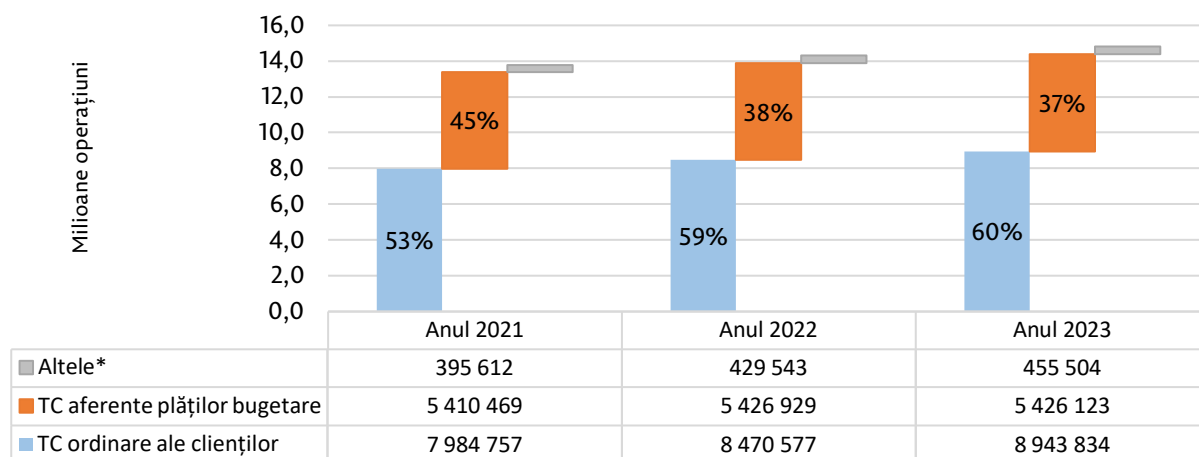
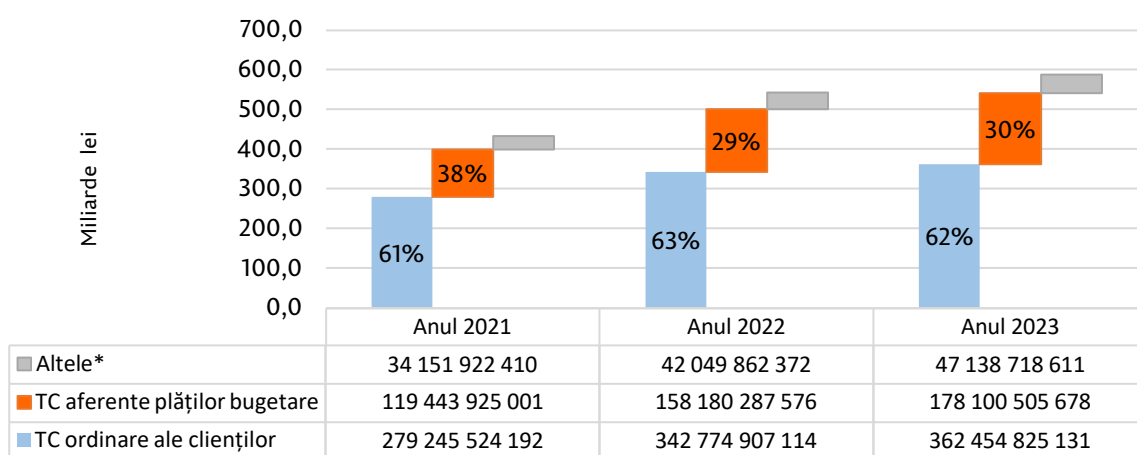

Diagrama 2. Valoarea documentelor de plată inițiate de către participanți în numele clienților, 2021-2023

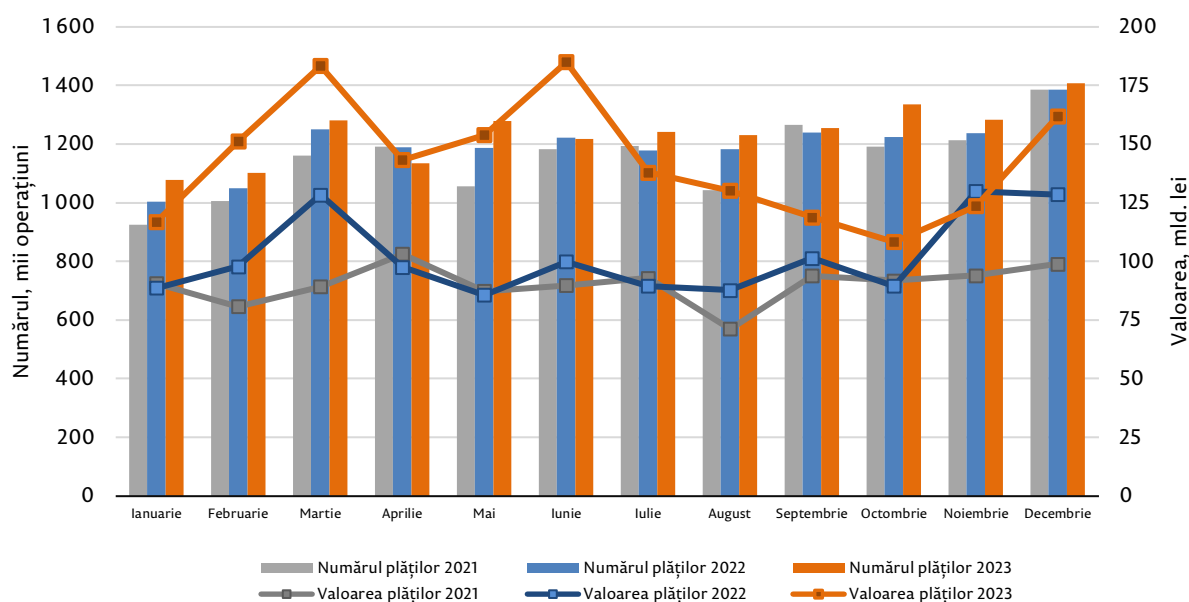

Notă: Datele includ și transferurile inițiate de BNM și DCU

*Altele - restituirea sumei în mod eronat, achitarea serviciilor prestate de BNM în cadrul SAPI, perceperea incontestabilă (care nu se referă la plățile în bugetul public național), perceperea incontestabilă (care se referă la plățile în bugetul public național), transferuri programate, debitarea directă aferentă Serviciului Guvernamental de Plăți Electronice).

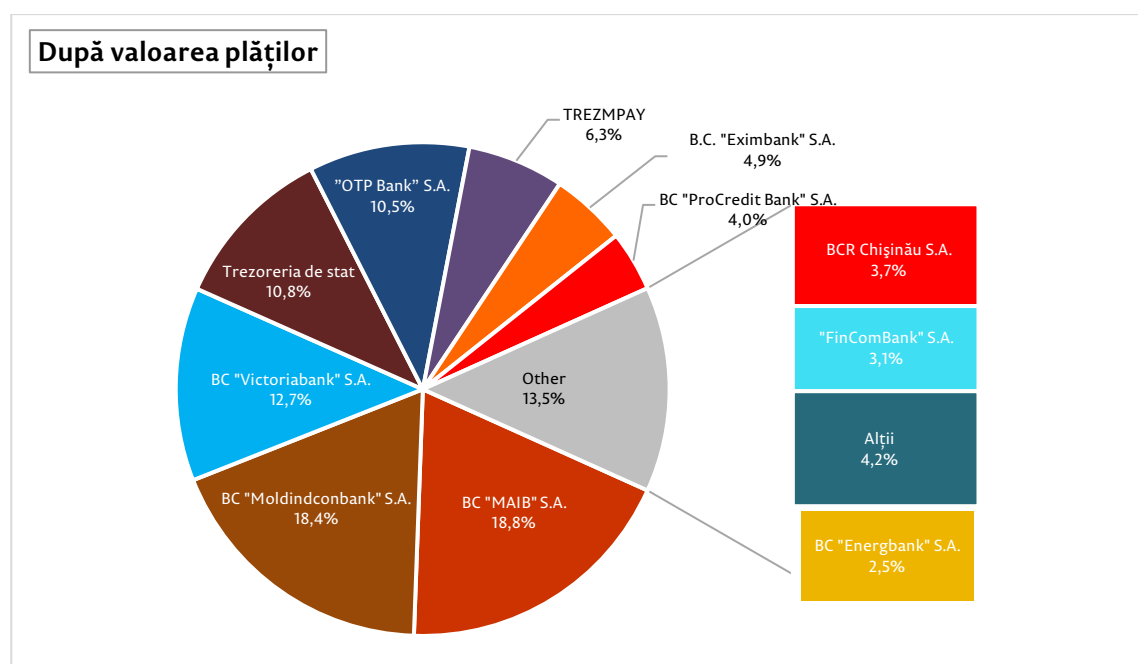
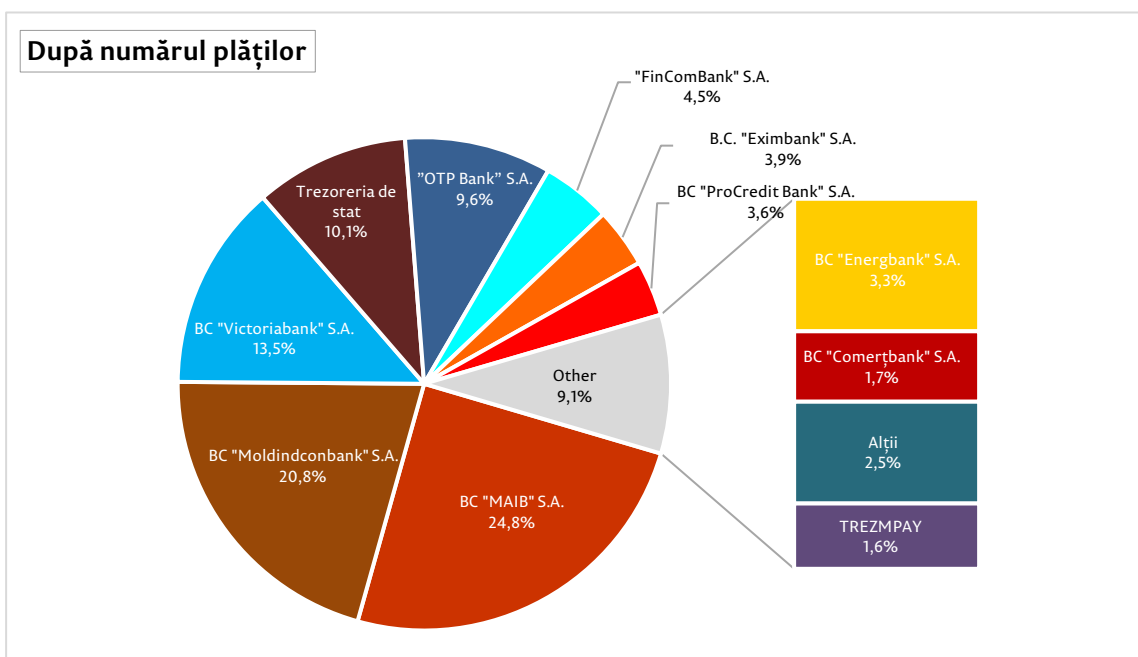
Din diagramele prezentate mai sus se constată că numărul transferurilor de credit ordinare ale clienților crește de la an la an comparativ cu transferurile de credit aferente plăților bugetare, ceea ce reprezintă o tendință pozitivă, reflectând intensitatea afacerilor dintre agenții economici.

Diagrama 3. Numărul și valoarea plăților procesate lunar prin intermediul SAPI, 2021-2023

Ținând cont de datele reprezentate în diagrama 3, se constată că, în perioada anului 2023, valoarea plăților procesate în SAPI a înregistrat o majorare semnificativă comparativ cu lunile similare ale anului precedent (în special, au crescut operațiunile cu valori mobiliare și de politică monetară ale BNM și DCU și transferurile privind creditele „overnight”, care au crescut cu 139,1 % și, respectiv, cu 100,0 % față de anul 2022).

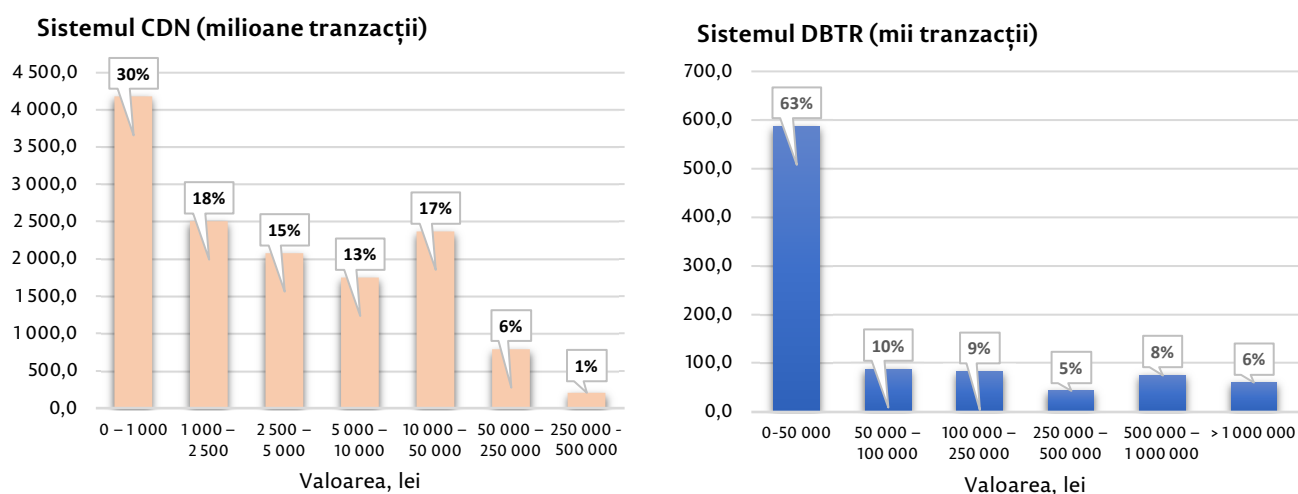
Diagrama 4. Ponderea participanților în SAPI conform documentelor inițiate în numele clienților, anul 2023

Notă: Datele nu includ transferurile inițiate de BNM și DCU

Rata de concentrare (calculată ca sumă a celor mai mari cinci cote individuale de participare din perspectiva ordinelor de plată decontate) a constituit 83,4 la sută ca număr de plăți decontate și 77,6 la sută ca valoare.

Diagrama 5. Distribuția numărului de plăți în SAPI, în funcție de valoarea tranzacției, anul 2023

Pe parcursul anului 2023, **disponibilitatea** medie a sistemului pentru participanți a constituit **99,9 la sută**, ceea ce indică o disciplină adecvată a decontărilor și reflectă posibilitatea participanților de a utiliza SAPI, fără discontinuități sau incidente, pe durata programului de funcționare a acestuia.

3.2. Sistemul Depozitarului central unic al valorilor mobiliare

Sistemul DCU este operațional din 31 iulie 2018 și este administrat de către Depozitarul central unic al valorilor mobiliare.

La finele anului 2023, în sistemul DCU erau înregistrați **18 participanți**, dintre care:

- Banca Națională a Moldovei;
- 11 bănci licențiate de Banca Națională a Moldovei;
- Fondul de garantare a depozitelor în sistemul bancar;
- 5 societăți de investiții nebankare.

Totodată, la sfârșitul anului 2023 în sistemul DCU erau înregistrați **193 emitenți**:

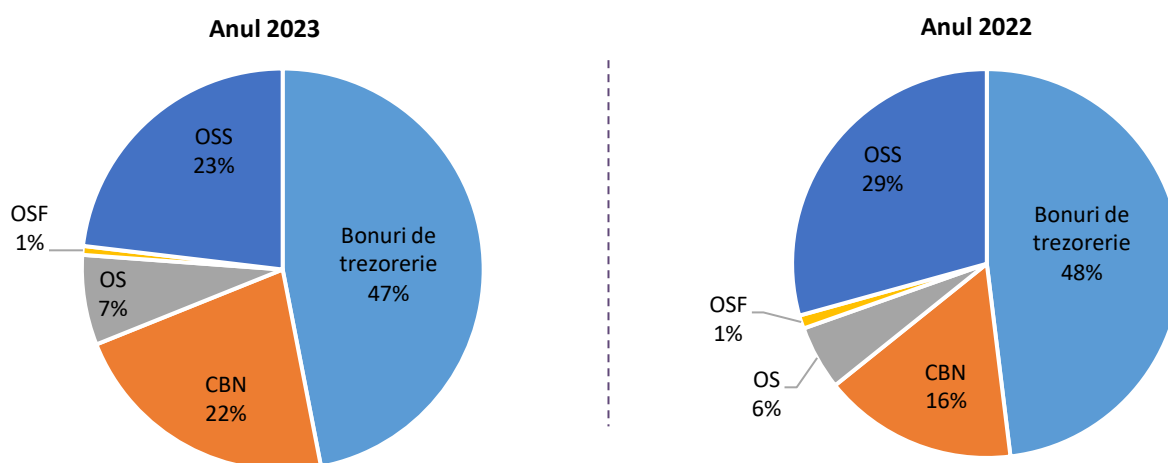
- Banca Națională a Moldovei;
- Ministerul Finanțelor;
- 3 autorități ale administrației publice locale;
- 188 societăți pe acțiuni.

Servicii de înregistrare a valorilor mobiliare prestate de DCU

La finele anului 2023, în sistemul DCU erau înregistrate 407,9 mil. valori mobiliare de tip VMS și CBN la valoarea nominală de 50,8 mld. lei. Din punct de vedere al **valorii instrumentelor înregistrate de tip VMS și CBN**, structura este următoarea:

- 47 la sută (23,9 mld. lei) - bonuri de trezorerie;
- 23 la sută (11,8 mld. lei) - obligațiuni de stat (OSS);
- 22 la sută (11,2 mld. lei) - CBN;
- 7 la sută (3,7 mld. lei) - obligațiuni de stat cu rată fixă a dobânzii (OS);
- 1 la sută (360,7 mil. lei) - obligațiuni de stat cu rată flotantă a dobânzii (OSF).

Diagrama 6. Structura instrumentelor înregistrate în sistemul DCU de tip VMS și CBN, în funcție de valoarea nominală

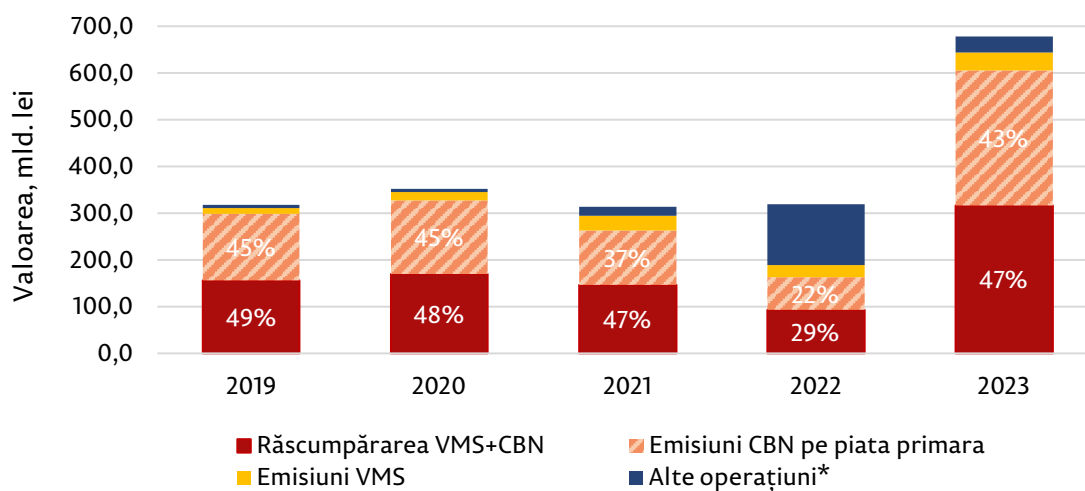

Totodată, la finele anului 2023, în sistemul DCU erau înregistrate **1 030,9 mil. valori mobiliare corporative (VMC)**, dintre care 1 028,5 mil. acțiuni ordinare, 2,3 mil. acțiuni preferențiale, 70,5 mii obligațiuni municipale și 12,9 mii obligațiuni corporative. Valoarea totală a VMC a constituit pentru perioada de referință 19,8 mld. lei, dintre care 98,3 la sută din valoarea totală a VMC reprezentau acțiunile ordinare.

Servicii de decontare

Pe parcursul anului 2023, în sistemul DCU au fost decontate 9 551 ordine de transfer în valoare de 677,2 mld. lei. Cea mai semnificativă pondere în valoarea operațiunilor decontate o dețin VMS și CBN plasate pe piața primară, precum și răscumpărările acestora. Structura detaliată a operațiunilor este redată în diagrama de mai jos.

Diagrama 7. Structura valorii operațiunilor decontate prin sistemul DCU

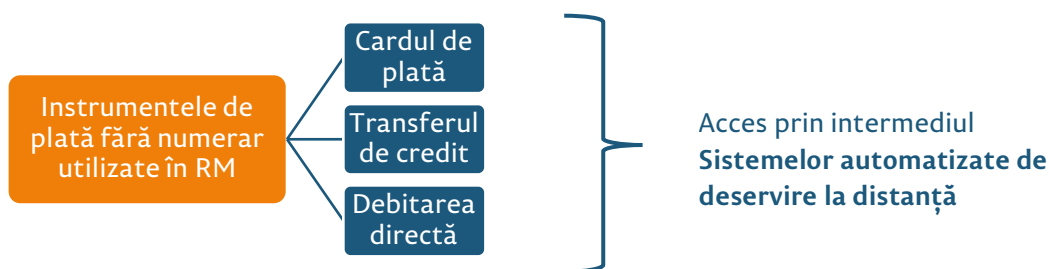
*Credite overnight, plata cupoanelor la OS, operațiuni repo, vânzări/cumpărări definitive pe piața secundară, rezervarea/eliberarea VMS în/din contul ILF (intraday liquidity facility), operațiuni de blocare și deblocare a VM, tranzacții BVM, tranzacții OTC (efectuate de DCU și de brokeri).

Sursa: DCU

În perioada anului 2023, s-a observat o majorare considerabilă a valorii operațiunilor decontate în sistemul DCU aferente plasării pe piața primară și răscumpărării CBN comparativ cu perioada similară a anului precedent.

Pe parcursul anului 2023, în sistemul DCU nu au fost înregistrate incidente, ceea ce arată continuitatea optimă a funcționării sistemului.

Capitolul 4. Instrumentele de plată

4.1. Cardurile de plată

Tabelul 2. Tendințele generale ale pieței cardurilor de plată emise în Republica Moldova, în funcție de principalele caracteristici

Denumirea articolului	Anul 2023		Anul 2022		Evoluția în dinamică 2023 / 2022
	număr, unit.	structura, %	număr, unit.	structura, %	
Numărul de carduri aflate în circulație la sfârșitul perioadei analizate - total	3 292 564	100%	2 800 936	100%	▲ 17,6%
a) emise în cadrul sistemului:					
card emis sub mărcile SPCP "Visa International"	1 476 963	44,9%	1 339 460	47,8%	▲ 10,3%
card emis sub mărcile SPCP "MasterCard WorldWide"	1 813 337	55,1%	1 459 530	52,1%	▲ 24,2%
card emis sub mărcile SPCP „American Express”	2 264	0,1%	1 946	0,1%	▲ 16,3%
b) după proveniența mijloacelor:					
card de debit	3 259 549	99,0%	2 760 890	98,6%	▲ 18,1%
card de credit	33 015	1,0%	40 046	1,4%	▼ -17,6%
c) pe caracteristica „condițiile emiterii”					
card personalizat, emis în baza proiectelor salariale	1 140 075	34,6%	1 053 957	37,6%	▲ 8,2%
card personalizat, emis în baza proiectelor sociale	517 658	15,7%	468 651	16,7%	▲ 10,5%
card personalizat, emis în condiții generale	1 352 223	41,1%	1 098 003	39,2%	▲ 23,2%
card personificat*	282 608	8,6%	180 325	6,4%	▲ 56,7%
card preplătit	0	0,0%	0	0,0%	0,0%
d) pe tipul soluției tehnice					
card de proximitate (contactless)	3 237 726	98,3%	2 733 695	97,6%	▲ 18,4%
card hibrid	15 849	0,5%	61 467	2,2%	▼ -74,2%
card cu bandă magnetică	3	0,0%	8	0,0%	▼ -62,5%
card virtual	38 986	1,2%	5 766	0,2%	▲ 576,1%
e) după tipul deținătorului					
card personal	3 138 090	95,3%	2 653 107	94,7%	▲ 18,3%
card business	154 474	4,7%	147 829	5,3%	▲ 4,5%
f) după gradul de utilizare					
card activ **	1 959 212	59,5%	1 725 867	61,6%	▲ 13,5%
inclusiv: salarial	791 293	69,4%	739 913	70,2%	▲ 6,9%
inclusiv: social	410 027	79,2%	380 279	81,1%	▲ 7,8%
inclusiv: general	625 968	46,3%	525 364	47,8%	▲ 19,1%
inclusiv: personificat	131 924	46,7%	80 311	44,5%	▲ 64,3%
card inactiv	1 333 352	40,5%	1 075 069	38,4%	▲ 24,0%

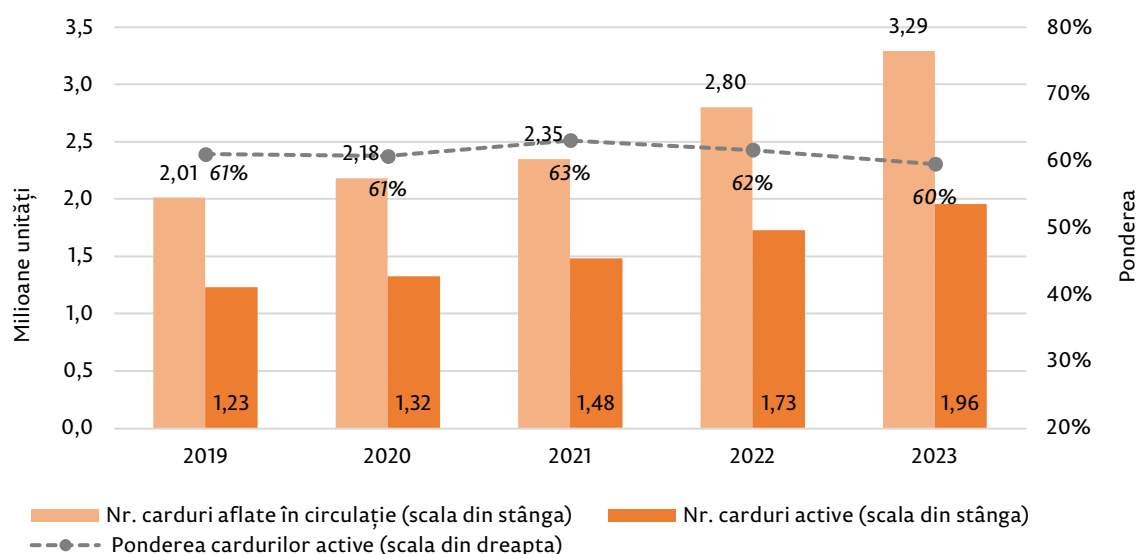
* **card personificat** - card de plată care este atașat la un cont de plăți și pe care nu este tipărită/embosată informația despre client.

** **card activ** - card de plată prin care s-a efectuat, cel puțin, o operațiune financiară pe parcursul unui trimestru.

La sfârșitul anului 2023, numărul cardurilor aflate în circulație, emise de prestatorii de servicii de plată din țară, a constituit 3,29 mil. unități. După soluția tehnică, cardurile de proximitate au constituit 95,7 la sută din numărul total al cardurilor emise pe parcursul anului 2023 și 98,3 la sută din ponderea totală a cardurilor aflate în circulație.

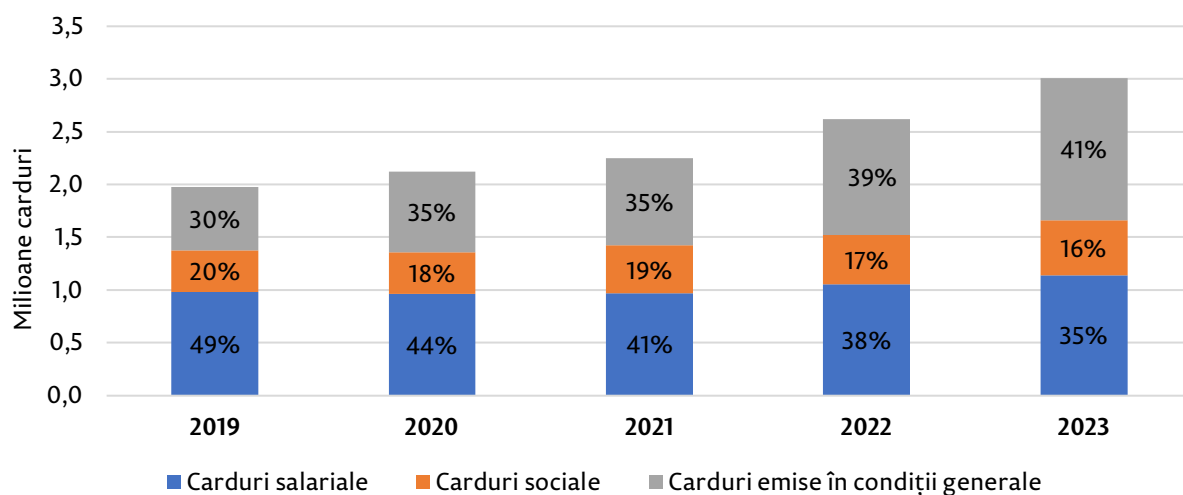
În ultimii cinci ani, numărul cardurilor de proximitate consemnează o creștere de aproximativ 2 ori, ceea ce a condus la înlocuirea treptată a cardurilor hibride care, la rândul lor, au substituit anterior cardurile cu bandă magnetică.

Diagrama 8. Numărul cardurilor de plată aflate în circulație, 2019-2023

Sursa: PSP raportori

Diagrama 9. Evoluția numărului cardurilor de plată aflate în circulație, în funcție de condițiile emiterii, 2019-2023⁶

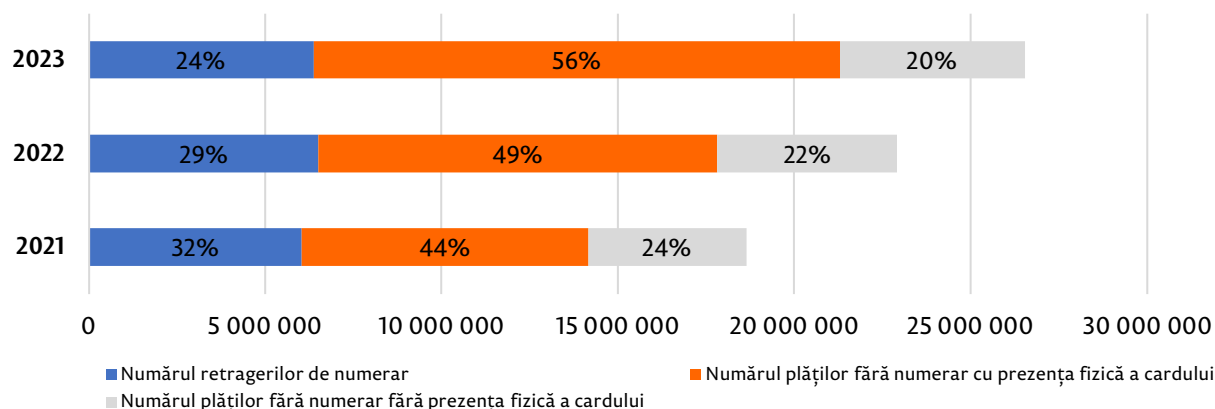
Sursa: PSP raportori

Cardurile sociale sunt categoria cu cea mai mică pondere în totalul cardurilor aflate în circulație, însă cu cea mai înaltă rată a cardurilor active (79,2 la sută din totalul cardurilor sociale aflate în circulație). Dacă, inițial, cardurile sociale erau percepute de utilizatori ca un

⁶ Diagrama nu conține informația cu privire la cardurile personificate, care constituiau 8,6 la sută din numărul total de carduri aflate în circulație în anul 2023

instrument de retragere a numerarului provenit din transferuri ale prestațiilor sociale, treptat, se conturează tendința utilizării cardurilor sociale din ce în ce mai frecvent la achitări fără numerar. Ponderea plăților fără numerar în numărul total al operațiunilor efectuate cu cardurile sociale s-a majorat în doar 4 ani de la 52,0 la sută în anul 2019 la 76,0 la sută în anul 2023, apropiindu-se astfel de ponderea generală a PFN de 85,5 la sută.

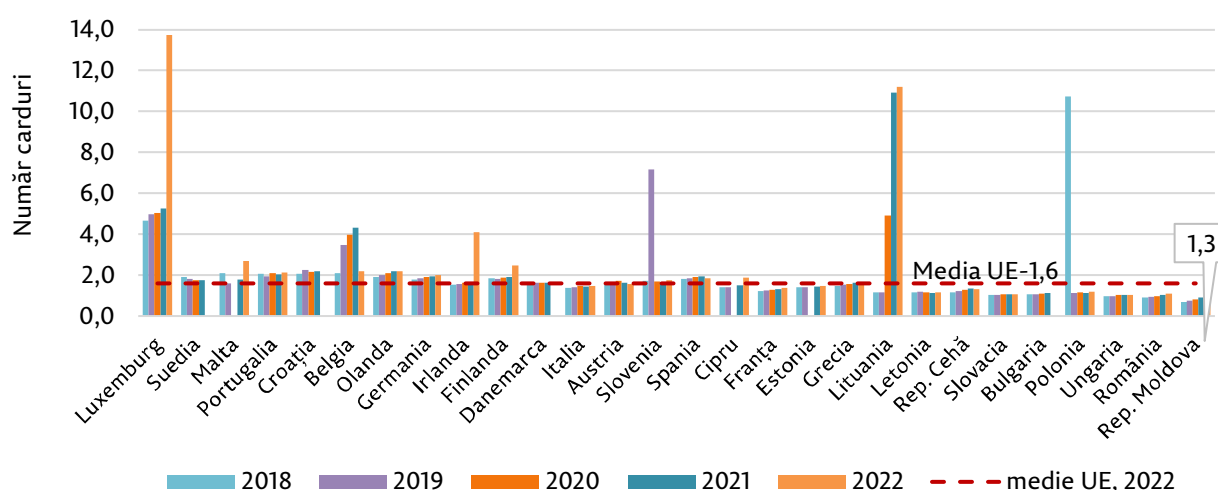
Diagrama 10. Evoluția numărului operațiunilor efectuate cu cardurile sociale aflate în circulație, 2021-2023

Sursa: PSP raportori

În anul 2023, din numărul total al operațiunilor efectuate cu cardurile sociale, 24,0 la sută au constituit operațiuni de retrageri de numerar, iar sub aspect valoric acestea au reprezentat 72,6 la sută din totalul operațiunilor efectuate. În timp ce numărul retragerilor de numerar este în scădere pe parcursul ultimilor 3 ani, numărul plăților fără numerar înregistrează o continuă creștere, astfel utilizatorii cardurilor sociale optează tot mai mult pentru achitări fără numerar.

Diagrama 11. Numărul cardurilor de plată per capita în Republica Moldova și UE

Indicatorul saturației cardurilor de plată din Republica Moldova a atins nivelul de 1,3 la finele anului 2023. Astfel, acest indicator denotă că fiecare locuitor al Republicii Moldova deține, cel puțin, un card de plată. Spre comparație, la sfârșitul anului 2022, media în UE a constituit 1,6 carduri per capita.

Operațiunile efectuate cu cardurile emise de prestatorii de servicii de plată din Republica Moldova, precum și operațiunile efectuate în țară cu carduri emise de prestatorii de servicii de plată din străinătate

Tabelul 3. Numărul operațiunilor efectuate prin intermediul cardurilor de plată

	Denumire articol		Anul 2023		Anul 2022		Evoluția (2023 / 2022)
			număr	%	număr	%	%
Operațiuni efectuate cu carduri emise în RM	plăți fără numerar	Total plăți fără numerar	183 021 769	85,5%	135 863 908	82,2%	34,7%
		card de debit	179 305 350	98,0%	132 348 286	97,4%	35,5%
		card de credit	3 716 419	2,0%	3 515 622	2,6%	5,7%
		Visa	84 915 700	46,4%	65 920 954	48,5%	28,8%
		MasterCard	98 091 812	53,6%	69 927 892	51,5%	40,3%
		American Express	14 257	0,0%	15 062	0,0%	-5,3%
		în rețeaua proprie a băncilor (on-us)	65 012 022	35,5%	48 638 368	35,8%	33,7%
		în rețeaua altor bănci din RM	91 132 796	49,8%	65 769 266	48,4%	38,6%
		în străinătate	26 876 951	14,7%	21 456 274	15,8%	25,3%
		cu prezența fizică a cardului	139 474 095	76,2%	97 139 691	71,5%	43,6%
		fără prezența fizică a cardului: platforme de comerț electronic (e-commerce)	18 730 518	10,2%	16 263 992	12,0%	15,2%
		fără prezența fizică a cardului: sisteme automatizate de deservire la distanță	23 304 162	12,7%	20 554 979	15,1%	13,4%
		alte*	1 512 994	0,8%	1 905 246	1,4%	-20,6%
	retrageri de numerar	Total retrageri de numerar	30 967 058	14,5%	29 457 802	17,8%	5,1%
		card de debit	30 664 824	99,0%	29 062 512	98,7%	5,5%
		card de credit	302 234	1,0%	395 290	1,3%	-23,5%
		Visa	15 843 425	51,2%	14 732 084	50,0%	7,5%
		MasterCard	15 121 948	48,8%	14 724 319	50,0%	2,7%
		American Express	1 685	0,0%	1 399	0,0%	20,4%
		în rețeaua proprie a băncilor (on-us)	28 593 317	92,3%	27 281 408	92,6%	4,8%
		în rețeaua altor bănci din RM	2 118 413	6,8%	1 930 484	6,6%	9,7%
		în străinătate	255 328	0,8%	245 910	0,8%	3,8%
	Total număr de operațiuni		213 988 827	100%	165 321 710	100%	29,4%
Operațiuni efectuate în RM cu carduri emise în străinătate	plăți fără numerar	Total plăți fără numerar	18 262 388	87,2%	14 887 138	82,6%	22,7%
		Visa	9 649 407	52,8%	8 090 296	54,3%	19,3%
		MasterCard	8 596 310	47,1%	6 786 175	45,6%	26,7%
		American Express	16 671	0,1%	10 667	0,1%	56,3%
		cu prezența fizică a cardului	16 547 158	90,6%	13 698 188	92,0%	20,8%
		fără prezența fizică a cardului	1 715 230	9,4%	1 188 950	8,0%	44,3%
	retrageri de numerar	Total retrageri de numerar	2 673 592	12,8%	3 134 275	17,4%	-14,7%
		Visa	1 388 771	51,9%	1 617 377	51,6%	-14,1%
		MasterCard	1 284 319	48,0%	1 516 322	48,4%	-15,3%
		American Express	502	0,02%	576	0,0%	-12,8%
	Total număr de operațiuni		20 935 980	100%	18 021 413	100%	16,2%

*Poștă/ email/ telefon (MO/TO)/ key entry sau la ghișeu la băncii

Tabelul 4. Valoarea operațiunilor efectuate prin intermediul cardurilor de plată

	Denumire articol		Anul 2023		Anul 2022		Evoluția (2023 / 2022)
			lei	%	lei	%	%
Operațiuni efectuate cu carduri emise în RM	plăți fără numerar	Total plăți fără numerar	60 709 952 281	40,4%	45 901 592 341	36,8%	32,3%
		card de debit	59 140 479 081	97,4%	44 452 352 521	96,8%	33,0%
		card de credit	1 569 473 200	2,6%	1 449 239 820	3,2%	8,3%
		Visa	27 761 259 937	45,7%	22 238 178 215	48,4%	24,8%
		MasterCard	32 935 406 737	54,3%	23 651 857 380	51,5%	39,3%
		American Express	13 285 606	0,0%	11 556 746	0,0%	15,0%
		în rețeaua proprie a băncilor (on-us)	23 904 066 189	39,4%	17 119 883 420	37,3%	39,6%
		în rețeaua altor bănci din RM	23 163 693 519	38,2%	17 602 328 964	38,3%	31,6%
		în străinătate	13 642 192 572	22,5%	11 179 379 957	24,4%	22,0%
		cu prezența fizică a cardului	37 670 274 580	62,0%	27 558 080 967	60,0%	36,7%
		fără prezența fizică a cardului: platforme de comerț electronic (e-commerce)	9 523 757 729	15,7%	8 124 479 444	17,7%	17,2%
		fără prezența fizică a cardului: sisteme automatizate de servire la distanță	12 539 746 998	20,7%	9 387 424 835	20,5%	33,6%
		Alte*	976 172 974	1,6%	831 607 095	1,8%	17,4%
	retrageri de numerar	Total retrageri de numerar	89 456 667 374	59,6%	78 981 071 788	63,2%	13,3%
		card de debit	88 874 006 005	99,3%	78 232 753 166	99,1%	13,6%
		card de credit	582 661 369	0,7%	748 318 622	0,9%	-22,1%
		Visa	44 957 997 062	50,3%	39 359 184 018	49,8%	14,2%
		MasterCard	44 486 470 416	49,7%	39 608 338 820	50,1%	12,3%
		American Express	12 199 896	0,01%	13 548 950	0,02%	-10,0%
		în rețeaua proprie a băncilor (on-us)	85 474 340 761	95,5%	75 568 929 745	95,7%	13,1%
		în rețeaua altor bănci din RM	3 068 188 570	3,4%	2 518 103 286	3,2%	21,8%
		în străinătate	914 138 043	1,0%	894 038 757	1,1%	2,2%
	Total valoarea operațiunilor		150 166 619 655	100%	124 882 664 129	100%	20,2%
Operațiuni efectuate în RM cu carduri emise în străinătate	plăți fără numerar	Total plăți fără numerar	10 693 081 649	55,6%	8 831 904 120	46,1%	21,1%
		Visa	5 864 324 511	54,8%	4 877 689 436	55,2%	20,2%
		MasterCard	4 786 315 121	44,8%	3 923 515 786	44,4%	22,0%
		American Express	42 442 018	0,4%	30 698 898	0,3%	38,3%
		cu prezența fizică a cardului	7 700 696 631	72,0%	6 638 279 517	75,2%	16,0%
		fără prezența fizică a cardului	2 992 385 018	28,0%	2 193 624 603	24,8%	36,4%
	retrageri de numerar	Total retrageri de numerar	8 553 744 102	44,4%	10 324 441 032	53,9%	-17,2%
		Visa	4 443 636 438	51,9%	5 313 791 314	51,5%	-16,4%
		MasterCard	4 107 353 831	48,0%	5 006 986 603	48,5%	-18,0%
		American Express	2 753 834	0,03%	3 663 115	0,0%	-24,8%
	Total valoarea operațiunilor		19 246 825 752	100%	19 156 345 152	100%	0,5%

*Poștă/ email/ telefon (MO/TO)/ key entry sau la ghișeu băncii

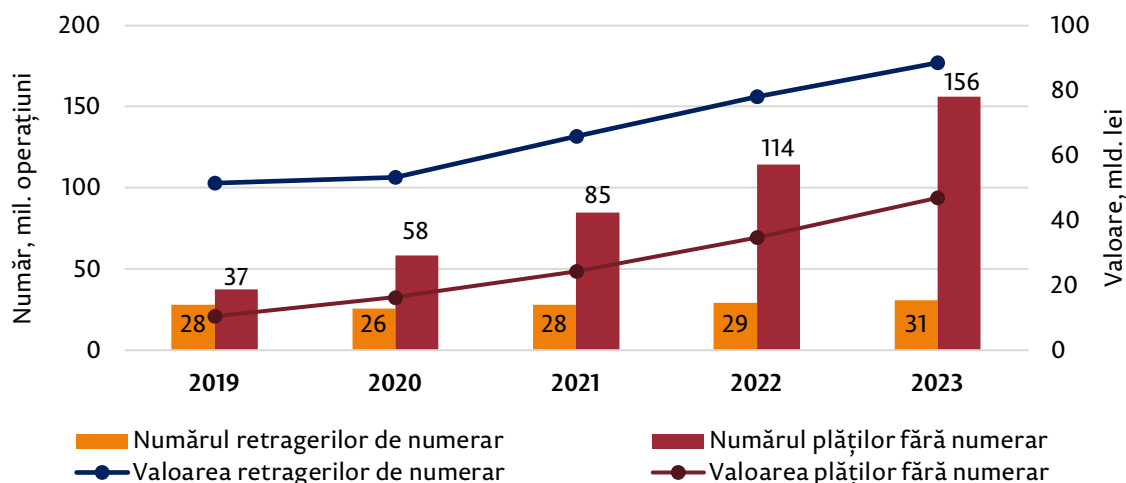
În anul 2023, PFN efectuate cu cardurile emise în Republica Moldova au constituit 183,0 mil. plăți în valoare de 60,7 mld. lei. Aceste operațiuni s-au majorat față de anul precedent cu 34,7 la sută ca număr și cu 32,3 la sută ca valoare. Totodată, ponderea acestora a constituit 85,5 la sută din numărul total al operațiunilor efectuate și 40,4 la sută din valoarea totală.

În comparație, retragerile de numerar au constituit 31,0 mil. operațiuni în valoare de 89,5 mld. lei, în creștere cu 5,1 la sută ca număr și cu 13,3 la sută ca valoare față de anul precedent.

O amplificare moderată pe parcursul anului 2023 a înregistrat numărul **PFN efectuate cu cardurile prin intermediul SADD**. Datorită comodității oferite utilizatorilor la achitarea

serviciilor disponibile în aplicațiile SADD, precum și în contextul unui proces continuu de inovare a aplicațiilor sau funcționalităților de plată oferite de PSP, numărul tranzacțiilor s-a majorat cu 13,4 la sută față de anul 2022, iar valoarea acestora s-a majorat cu 33,6 la sută.

Diagrama 12. Numărul și valoarea operațiunilor locale efectuate cu cardurile de plată, 2019-2023

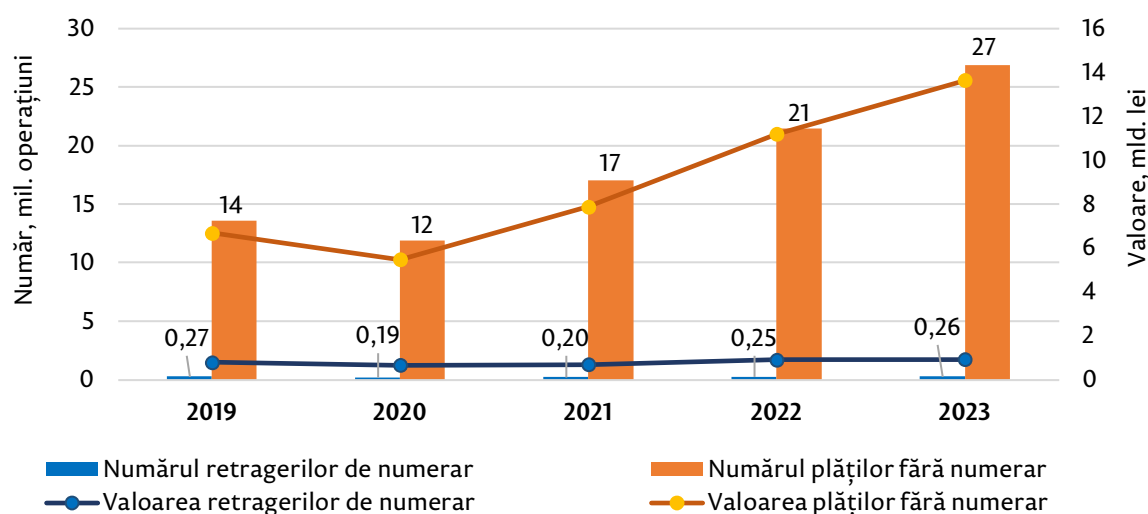
Sursa: PSP raportori

Numărul și valoarea plăților fără numerar locale au menținut o tendință ascendentă constantă pe tot parcursul perioadei analizate. Pentru anul 2023, s-a înregistrat o creștere de 36,5 la sută ca număr și respectiv 35,6 la sută ca valoare față de anul 2022.

Valoarea medie a unei operațiuni locale

Indicatorul	2023	2022	evoluția
Plată FN	301 MDL	303 MDL ▼	-0,7%
Retragere	2 883 MDL	2 673 MDL ▲	7,9%

Diagrama 13. Numărul și valoarea operațiunilor efectuate peste hotare cu carduri de plată emise în Republica Moldova, 2019-2023

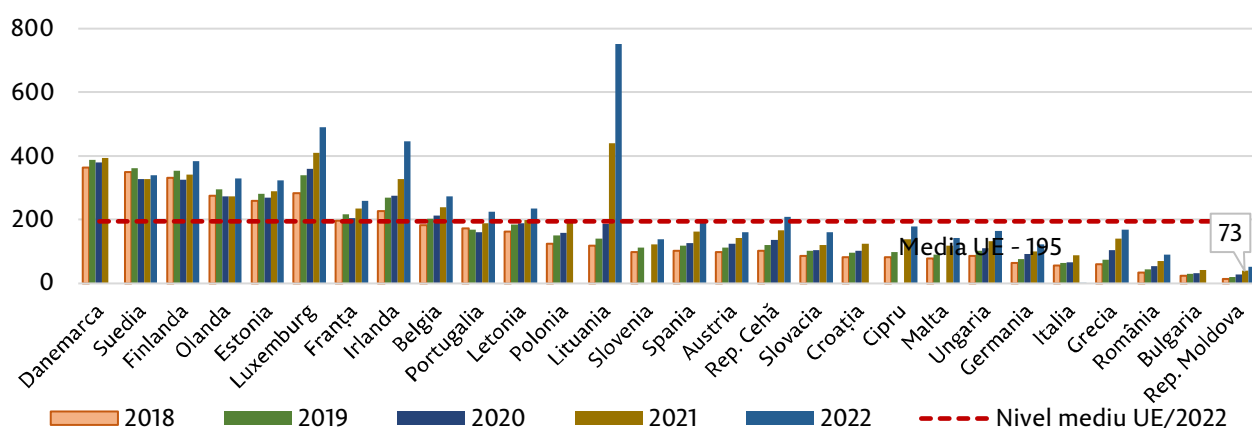
Dezvoltarea și diversificarea mijloacelor de plată promovate de PSP duc la utilizarea pe scară largă a cardurilor de plată, inclusiv peste hotarele RM, unde operațiunile efectuate cu cardurile de plată emise în Republica Moldova înregistrează o tendință ascendentă. Astfel, numărul retragerilor s-a micșorat cu 14,7 la sută, în timp ce numărul plăților fără numerar s-a majorat cu 22,7 la sută față de anul precedent.

Valoarea medie a unei operațiuni efectuate peste hotare cu cardul emis în Republica Moldova

Indicatorul	2023	2022	evoluția
Plată FN	508 MDL	521 MDL ▼	-2,5%
Retragere	3 580 MDL	3 636 MDL ▼	-1,5%

Indicatorul ce reflectă numărul plăților fără numerar per capita este în continuă creștere. Dacă în anul 2017, în medie fiecărui locuitor al Republicii Moldova îi reveneau 8 plăți fără numerar pe an, în anul 2023 acest indicator reflectă 73 plăți fără numerar.

Diagrama 14. Numărul anual al plăților fără numerar per capita, efectuate cu cardurile de plată în Republica Moldova și Uniunea Europeană

În prezent, circa **91 la sută** din piața cardurilor de plată din Republica Moldova este constituită din ponderea cumulativă a patru bănci.

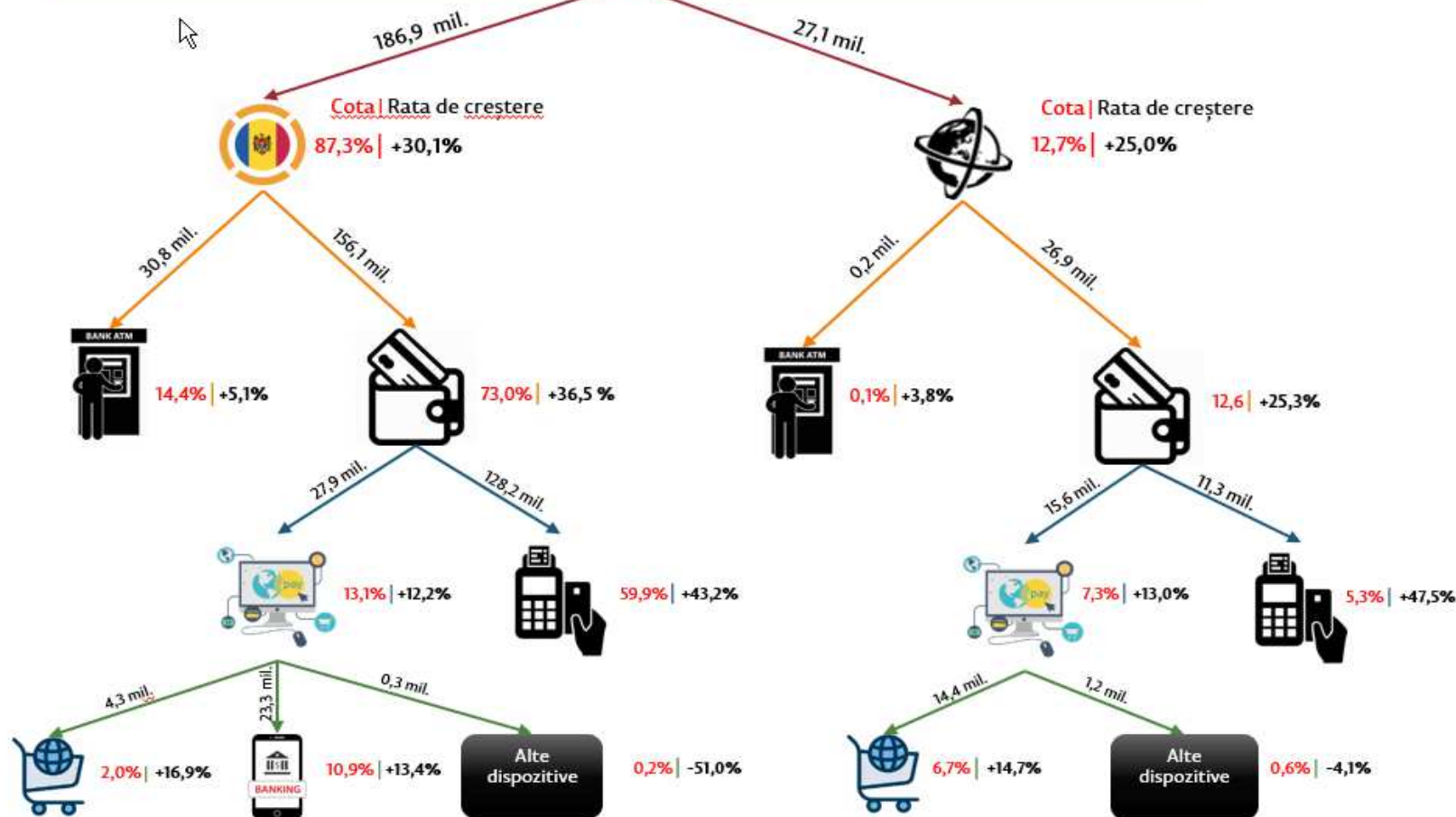
Tabelul 5. Clasamentul prestatorilor de servicii de plată după ponderea indicatorilor activității cu carduri de plată, anul 2023

Denumire prestator de servicii de plată	Ponderea în nr. total carduri deținute	Ponderea în nr. total operațiuni	Dintre care PFN (pondere în nr. operațiuni ale băncii)	Ponderea în valoare totală operațiuni	Ponderea în nr. POS amplasate în rețeaua comercială de acceptare
BC „Moldindconbank” S.A.	39,2%	38,8%	86,1%	36,0%	25,7%
BC „Moldova – Agroindbank” S.A.	35,6%	33,9%	86,3%	34,4%	43,9%
BC „Victoriabank” S.A.	12,3%	16,7%	86,1%	15,1%	22,4%
OTP Bank S.A.	5,0%	4,7%	76,7%	6,0%	-
„Banca de Finanțe și Comerț” S.A.	3,6%	2,3%	84,1%	2,9%	3,6%
BC „Eximbank” S.A.	1,3%	1,2%	82,7%	1,8%	4,5%
BC „Energbank” S.A.	1,5%	0,8%	76,3%	1,2%	-
BCR Chișinău S.A.	0,3%	0,6%	81,8%	0,9%	-
BC „EuroCreditBank” S.A.	0,2%	0,1%	82,3%	0,2%	0,03%
BC „Comerțbank” S.A.	0,2%	0,2%	86,8%	0,2%	-
BC „ProCreditBank” S.A.	0,3%	0,4%	84,1%	1,2%	-
Paynet Services SRL	0,5%	0,3%	94,0%	0,1%	-
Total	100%	100%	85,5%	100%	100%

Sursa: PSP rapoartori

Anul 2023 | Numărul operațiunilor efectuate cu cardurile emise în RM –

214,0 mil.

Legendă:

- tranzacții efectuate în RM

- tranzacții efectuate peste hotare

- retrageri de numerar

- plăți fără numerar

- plăți fără numerar, cu prezența fizică a cardului de plată

- plăți fără numerar, fără prezența fizică a cardului de plată

- plăți fără numerar, prin intermediul platformelor de comerț electronic (e-commerce)

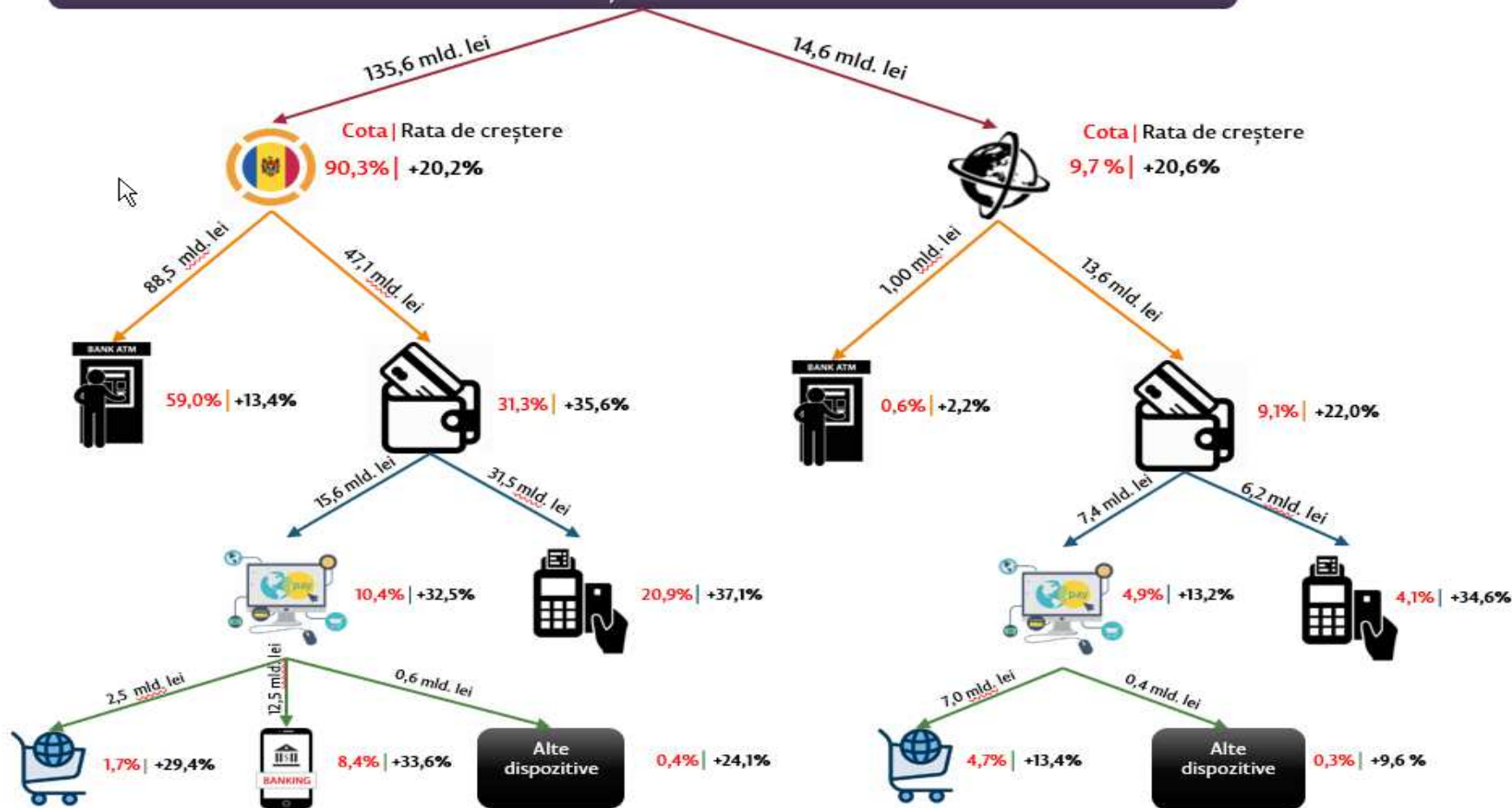

- plăți fără numerar, prin intermediul SADD

- plăți fără numerar, prin intermediul poștei/ email/ telefon (MO/TO)/ key entry sau la ghișeu la bancă

Anul 2023 | Valoarea operațiunilor efectuate cu cardurile emise în RM – 150,2 mld. lei

Legendă:

- tranzacții efectuate în RM

- tranzacții efectuate peste hotare

- retrageri de numerar

- plăți fără numerar

- plăți fără numerar, cu prezența fizică a cardului de plată

- plăți fără numerar, fără prezența fizică a cardului de plată

- plăți fără numerar, prin intermediul platformelor de comerț electronic (e-commerce)

- plăți fără numerar, prin intermediul SADD

- plăți fără numerar, prin intermediul poștei/ email/ telefon (MO/TO)/ key entry sau la ghișeu bancii

Inovațiile tehnologice în domeniul plăților se manifestă prin lansarea unor servicii noi de plată, astfel în ultimii ani transferurile bănești de la card la card (atribuite la tipul „de la persoană la persoană” - P2P) devin tot mai populare inclusiv datorită faptului că fondurile transferate ajung aproape imediat la destinatari. Transferurile P2P pe carduri funcționează ca o alternativă a transferurilor de credit tradiționale și pot fi efectuate la ghișeele prestatorilor de servicii de plată, bancomate, sisteme de deservire la distanță în regim de 24/24, precum și utilizând platformele web pentru transferuri bancare dezvoltate de prestatorii de servicii de plată.

Tabelul 6. Numărul și valoarea transferurilor P2P efectuate cu cardurile emise de prestatorii de servicii de plată din Republica Moldova, 2021-2023

Indicatorul	2021	2022	2023	Evoluția
Numărul operațiunilor, mil.	2 494 375	8 408 016	13 980 480	66,3%
Valoarea operațiunilor, lei	3 570 361 480	12 552 111 248	20 620 470 734	64,3%

Ținând cont de datele reprezentate în tabelul 6, se constată că atât numărul, cât și valoarea transferurilor au înregistrat creșteri substanțiale față de anul 2022.

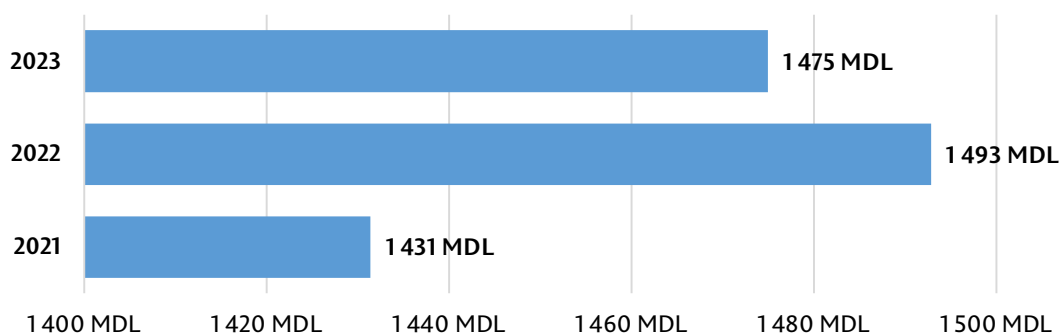
Numărul total al transferurilor de plată de la card la card P2P la finele anului 2023 a constituit 14,0 milioane operațiuni, fiind în creștere cu 66,3 la sută comparativ cu anul precedent.

Valoarea transferurilor de plată de la card la card P2P în perioada anului 2023 a constituit 20,6 mld. lei, majorându-se cu 64,3 la sută față de perioada anului precedent.

Astfel, pe parcursul anului 2023 s-a consemnat o creștere considerabilă a ratei de utilizare a acestui serviciu, fiind apreciat de persoanele fizice pentru accesibilitatea serviciului, rapiditatea transferării fondurilor și disponibilitatea de 24/24.

Sub aspect numeric și valoric, ponderea cea mai semnificativă în totalul transferurilor P2P efectuate de la card la card revine transferurilor P2P efectuate prin intermediul sistemelor automatizate de deservire la distanță (SADD) cu 62,3 la suta ca număr și 61,2 la suta ca valoare.

Diagrama 15. Valoarea medie a unui transfer P2P efectuate de la card la card

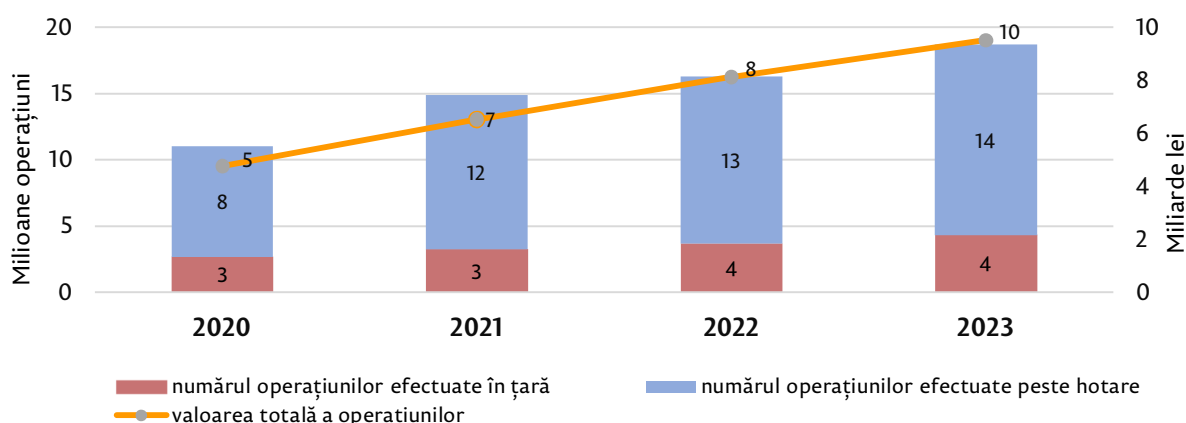

În anul 2023, din *numărul* total al transferurilor P2P efectuate de la card la card, 97,2 la sută au constituit transferurile efectuate către cardurile emise de același prestator (adică în rețeaua proprie a PSP din RM), 2,3 la sută au constituit transferuri efectuate către carduri emise de alți PSP din RM și 0,4 la sută au constituit transferuri transfrontaliere (către carduri emise de PSP din străinătate).

Din *valoarea* totală a transferurilor P2P efectuate de la card la card, 96,7 la sută reprezintă transferurile realizate către cardurile emise de același prestator, 2,9 la sută au constituit transferuri efectuate către carduri emise de alți PSP din Republica Moldova și 0,5 la sută au constituit transferuri transfrontaliere.

Pe parcursul anului 2023, utilizatorii cardurilor de plată au manifestat un interes sporit față de plățile efectuate prin intermediul platformelor de comerț electronic. Astfel, pe parcursul anului 2023, cu cardurile de plată emise de PSP din Republica Moldova au fost efectuate în total 18,7 mil. plăți în valoare de 9,5 mld. lei.

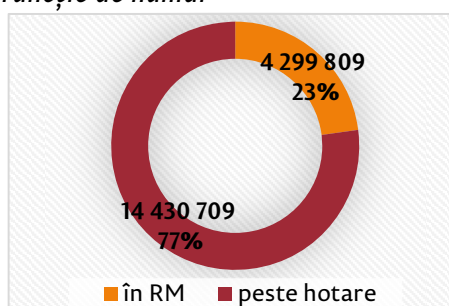
Diagrama 15. Evoluția numărului total al operațiunilor efectuate prin intermediul platformelor de comerț electronic cu cardurile de plată emise în Republica Moldova, 2020-2023

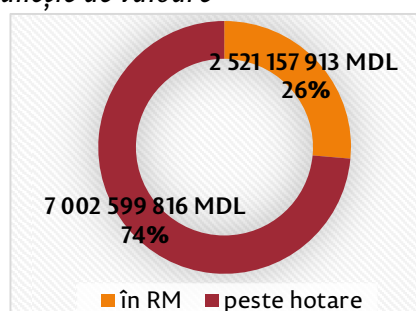
Atât numărul, cât și valoarea plăților au înregistrat creșteri de 15,2 la sută și, respectiv, 17,2 la sută față de anul 2022.

Diagrama 16. Numărul și valoarea operațiunilor efectuate prin intermediul platformelor de comerț electronic cu cardurile de plată emise în Republica Moldova, anul 2023

În funcție de număr

În funcție de valoare

Din numărul total de plăți, 77,0 la sută sunt efectuate pe platformele de comerț electronic oferite de PSP de peste hotare, ceea ce denotă că preferința utilizatorilor pentru comerțul electronic este în funcție de dimensiunea și diversitatea pieței de produse și rețelei de acceptare disponibile.

Totodată, în anul 2023 platformele de e-Commerce înregistrate în Republica Moldova au acceptat în total 4,3 mil. plăți, cu 16,9 la sută mai mult comparativ cu anul precedent. Valoarea plăților a constituit 2,5 mld. lei, cu 29,4 la sută mai mult față de anul 2022.

Tabelul 7. Rețeaua de acceptare a PSP din Republica Moldova

Indicatori			2023	2022	Evoluție	Nr. per 1000 locuitori	
						RM	Media UE**
Dispozitive speciale	Terminale de autodeservire	ATM	1 243	1 166	▲ 6,6%	0,49	0,76
	terminale POS	amplasate la comercianți	34 335	29 747	▲ 15,4%	14,6	40,1
		<i>inclusiv contactless</i>	33 182	27 588	▲ 20,3%		
		amplasate la bănci	2 374	2 571	▼ -7,7%		
		<i>inclusiv contactles</i>	190	569	▼ -66,6%		
	platforme de comerț electronic*		1 199	764	▲ 56,9%	n/a	n/a
Total:			39 151	34 248	▲ 14,3%		

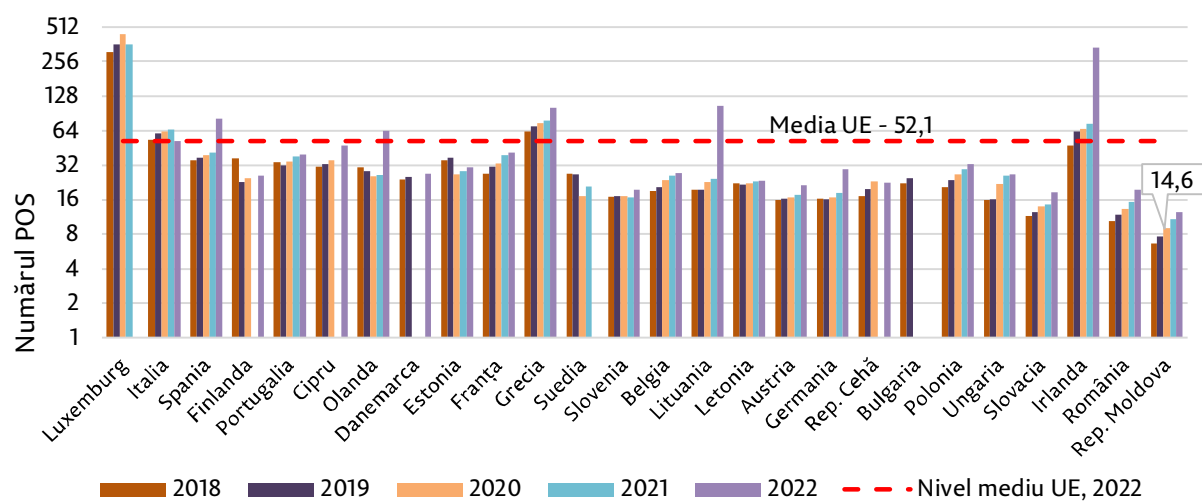
* soluție software ce permite acceptarea cardurilor de plată în mediul online

** - pentru anul 2022

La finele anului 2023, numărul total al terminalelor POS amplasate pe teritoriul Republicii Moldova a constituit 36,7 mii unități. Conform distribuției după unități administrativ-teritoriale, 61,6 la sută dintre acestea sunt amplasate în municipiul Chișinău. În ceea ce privește numărul terminalelor POS amplasate la comercianți, acesta s-a majorat cu 4,6 mii unități, atingând cifra de 34,3 mii terminale POS.

În ultimii 5 ani, indicatorul ce reflectă numărul POS terminalelor per o mie de locuitori s-a îmbunătățit. Astfel, dacă în anul 2017, la o mie de locuitori ai Republicii Moldova le reveneau doar 7 POS terminale, în anul 2023 acest indicator a atins valoarea de circa 15 POS terminale la o mie de locuitori. După cum vedem, PSP și comercianții sunt în dezvoltare continuă pentru a extinde infrastructura de plăți a Republicii Moldova. Pentru a impulsiona dezvoltarea și extinderea rețelei de acceptare a cardurilor de plată în Republica Moldova și a mări atractivitatea acceptării cardurilor de către comercianți, în anul 2023, Banca Națională a Moldovei a reglementat valoarea maximă a comisionului interbancar, prin plafonarea treptată a comisioanelor interbancare și micșorarea etapizată a acestora spre nivelul celor din UE. Totodată, această măsură vine să asigure o concurență loială pe piața internă și, ulterior, transfrontalieră a serviciilor de acceptare a tranzacțiilor de plată cu cardul.

Diagrama 17. Numărul POS terminalelor la o mie de locuitori în Republica Moldova și Uniunea Europeană

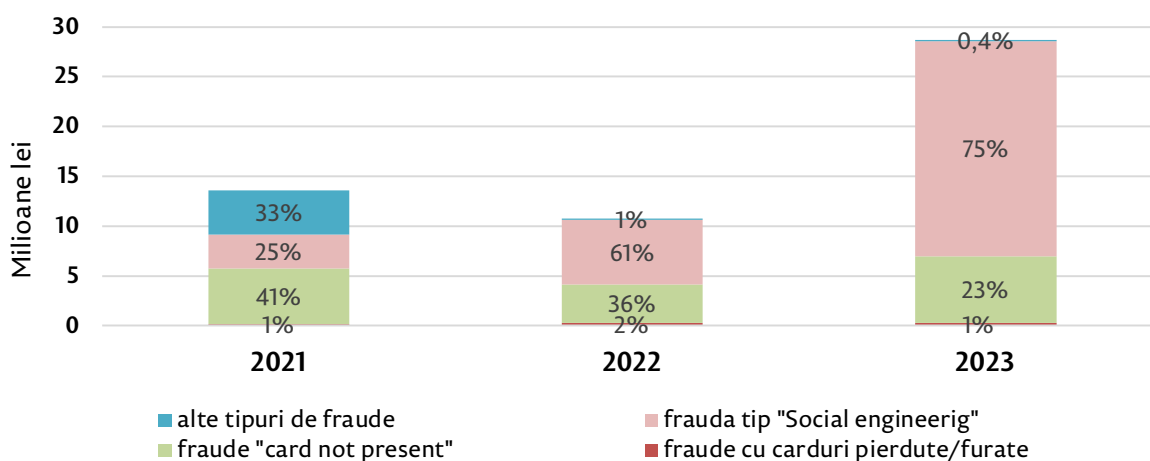

Este de remarcat faptul că, pe parcursul ultimilor ani s-a consolidat obiceiul de a utiliza cardurile ca mijloc de plată. Locuitorii Moldovei utilizează cardul de plată tot mai intens drept urmare a apariției pe piață a mijloacelor moderne de plată, cum ar fi tokenizarea în portofele electronice, platforme de plata etc.

Tendința de efectuare a cumpărăturilor în mediul online ia amploare de la an la an, astfel, numărul platformelor de comerț electronic s-a majorat cu 56,9 la sută, atingând cifra de 1 199 platforme la sfârșitul anului 2023.

În anul 2023, valoarea totală a fraudelor comise prin intermediul cardurilor de plată a constituit 28,7 mil. lei, fiind de circa 3 ori mai mare comparativ cu anul 2022.

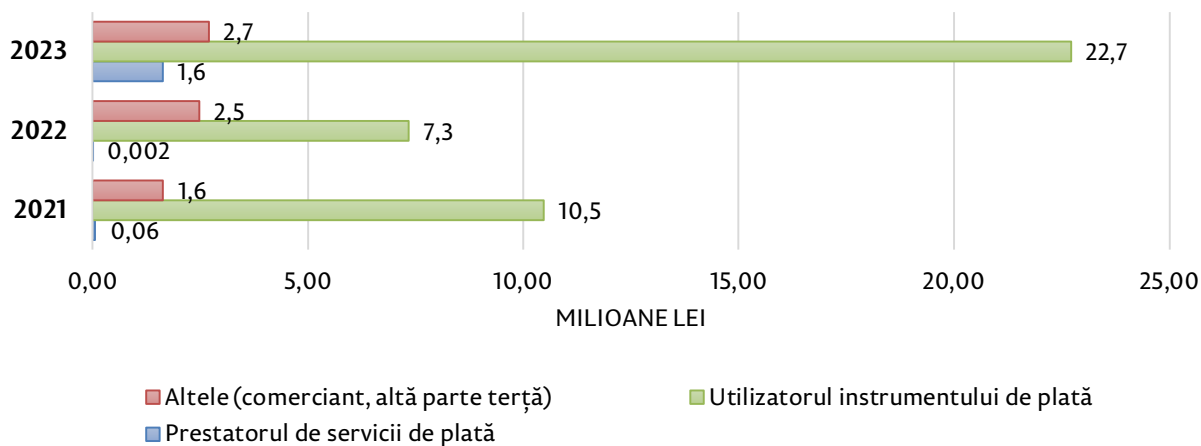
Diagrama 18. Valoarea totală a fraudelor comise cu cardul, în funcție de tipul fraudei, 2021-2023

Sursa: PSP raportor

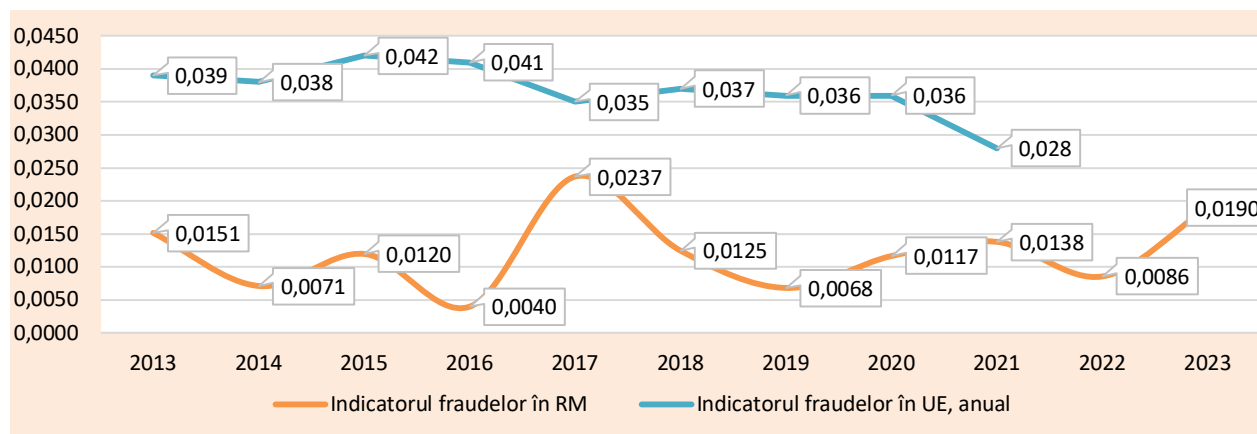
75 la sută din valoarea totală a fraudelor reprezintă fraude de tip „social engineering”, urmate de fraudele “card not present” cu 23 la sută.

Diagrama 19. Valoarea totală a pierderilor financiare⁷ urmare fraudelor comise cu cardul, în funcție de purtătorul responsabilității, 2021 - 2023

Un indicator relevant care reflectă mărimea fraudelor și care este utilizat în practica internațională este raportul dintre valoarea fraudelor și valoarea operațiunilor cu carduri de plată. În acest sens, indicatorul respectiv pentru anul 2023 a constituit 0,019 la sută din valoarea totală a tranzacțiilor efectuate cu cardurile emise în Republica Moldova, fiind în continuare la un nivel semnificativ mai mic comparativ cu nivelul european de 0,028 (cele mai recente date de care dispunem sunt pentru anul 2021).

Diagrama 20. Indicatorul fraudelor aferente cardurilor de plată în Republica Moldova și Uniunea Europeană, 2013-2023

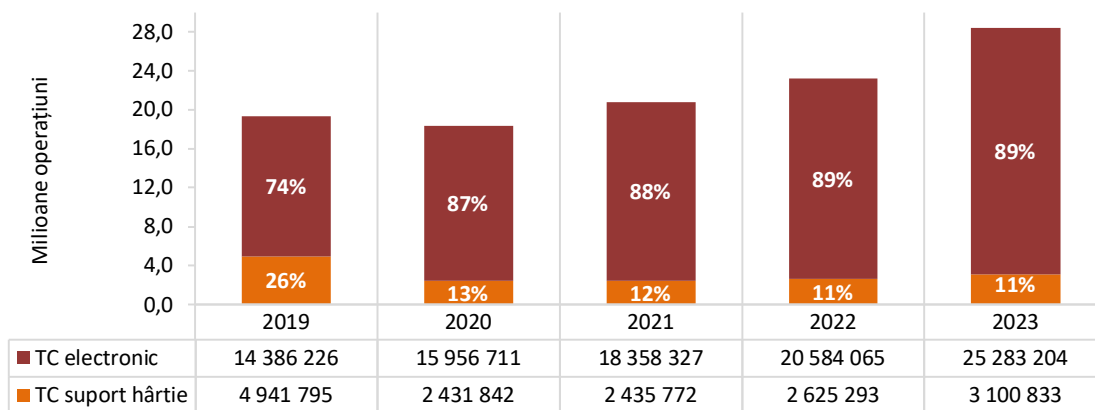

⁷ Pierderi financiare finale cauzate de fraudă raportate în perioada în care au fost înregistrate în evidența contabilă a prestatorului de servicii de plată

4.2. Transferul de credit

Din numărul total de operațiuni de plată efectuate prin intermediul transferului de credit inițiate de clienții băncilor (28,4 mil. operațiuni), **89 la sută** au fost inițiate în format electronic prin intermediul SADD, ceea ce reflectă gradul de digitalizare a acestui instrument de plată în Republica Moldova.

Diagrama 21. Evoluția digitalizării transferului de credit (TC), în funcție de numărul operațiunilor, în perioada 2019-2023

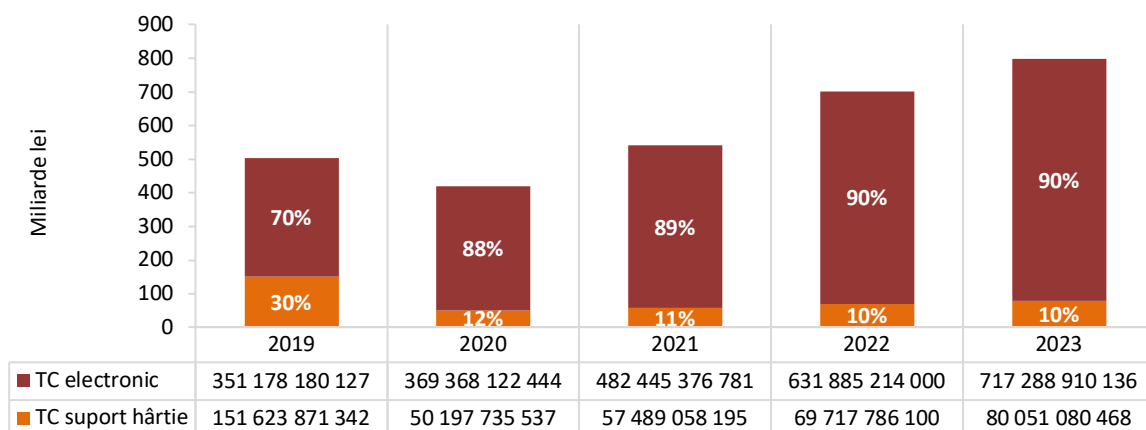

Sursa: PSP raportori

Totodată, *valoarea operațiunilor* efectuate prin intermediul transferului de credit inițiate de clienții băncilor a însumat **797,3 mld. lei**, dintre care:

- 90 la sută – în format electronic (prin SADD);
- 10 la sută – pe suport hârtie.

Diagrama 22. Evoluția digitalizării transferului de credit (TC), în funcție de valoarea operațiunilor, în perioada 2019-2023

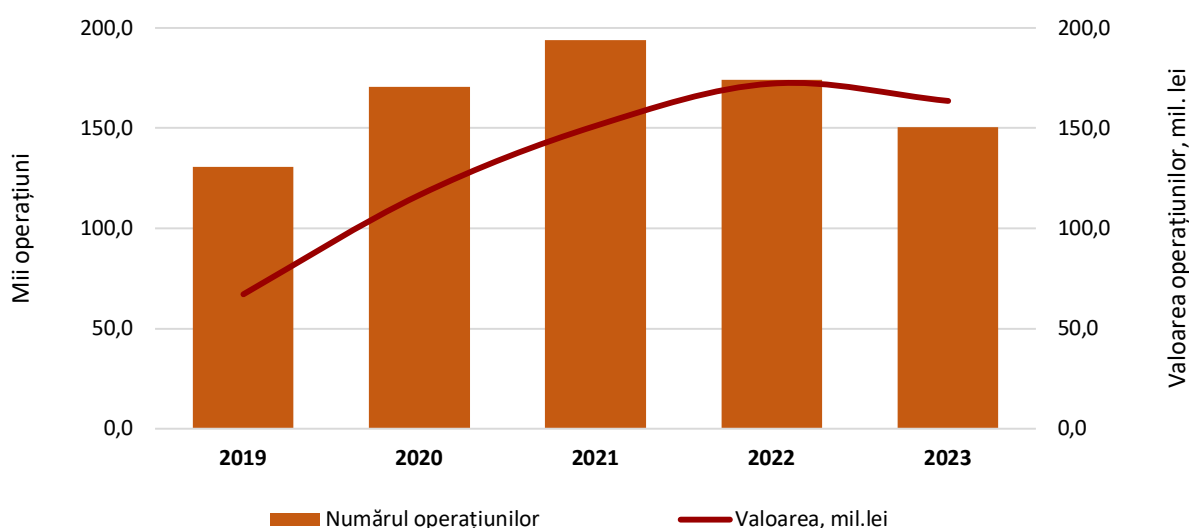
Sursa: PSP raportori

La 1 septembrie 2019, prin *Hotărârea Comitetului executiv al BNM nr. 180 din iunie 2019*, a fost limitată valoarea comisioanelor ce poate fi stabilită de PSP pentru operațiunile ce presupun utilizarea SAPI. Astfel, pe parcursul anului 2023, pentru ordinele de plată inițiate de clienți în mod electronic, aceștia percepeau un comision maxim de 3,50 lei pentru procesarea unui document de plată în sistemul CDN și de 20 lei pentru procesarea unui document de plată în sistemul DBTR.

4.3. Debitarea directă

Cu toate că experiența unor țări relevă că debitarea directă poate reprezenta o modalitate comodă și rapidă de efectuare a plăților cu caracter periodic, acest instrument de plată nu este popular în rândul utilizatorilor serviciilor de plată din Republica Moldova. Pe parcursul anului 2023, prin intermediul debitării directe au fost efectuate 150,6 mii tranzacții, în sumă totală de 163,6 mil. lei, în scădere ca număr cu 13,5 la sută și ca valoare cu 5,1 la sută.

Diagrama 23. Evoluția tranzacțiilor efectuate prin intermediul debitării directe în perioada 2019-2023

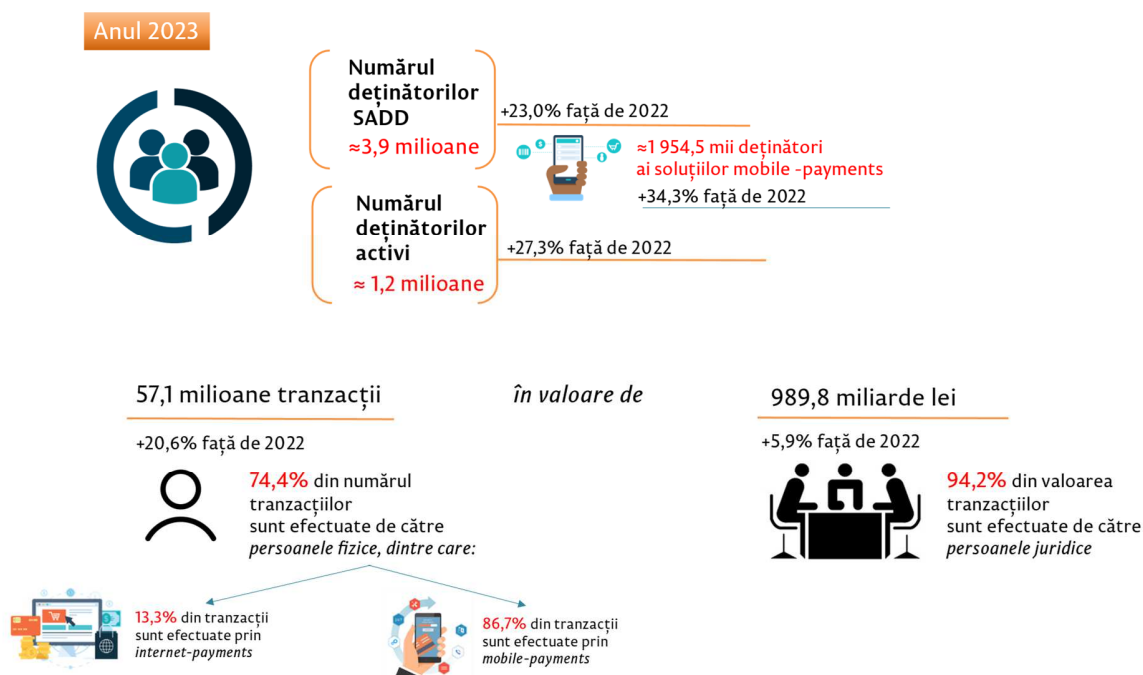
Numărul total al utilizatorilor acestui instrument de plată la finele anului 2023 a constituit 4,1 mii persoane, cu 12,8 la sută mai puțin comparativ cu anul precedent. Dintre aceștia, majoritatea sunt persoane fizice care utilizează debitarea directă, preponderent, pentru plata serviciilor comunale.

Capitolul 5. Sistemele automatizate de deservire la distanță

Numărul total al deținătorilor SADD a constituit la finele anului de referință **3,9 mil. deținători**, majorându-se cu 23,0 la sută față de anul 2022.

Numărul deținătorilor activi⁸, de asemenea, a consemnat o tendință de creștere de 27,3 la sută, mai exact, de la 974,7 mii la finele anului 2022 la **1 241,3 mii** la finele anului 2023.

Menționăm că ponderea utilizatorilor activi constituia **31,5 la sută** din totalul deținătorilor la finele anului 2023.

Din numărul total de deținători SADD:

- **81 la sută** sunt înregistrați în cadrul sistemelor automatizate ale băncilor;
- **19 la sută** sunt înregistrați în soluțiile oferite de PSP nebancari.

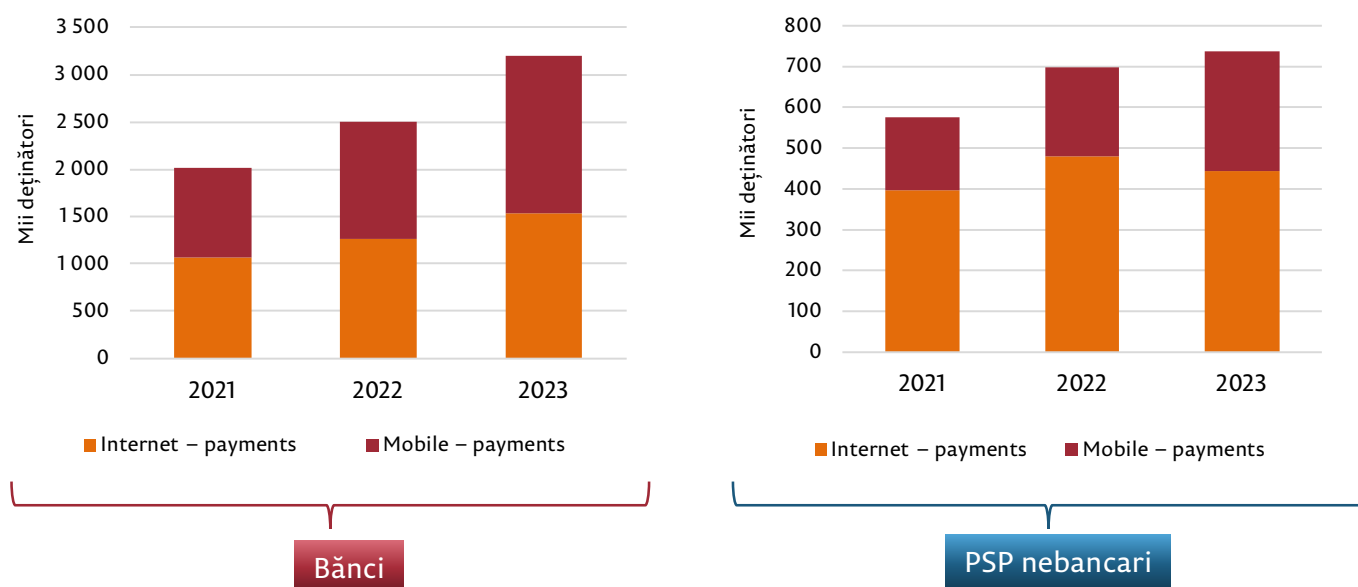
La nivelul sistemului bancar, ponderea deținătorilor activi în cadrul SADD a reprezentat 35,7 la sută, iar la nivelul PSP nebancari acest indicator a crescut de 2 ori comparativ cu perioada anului precedent și constituie 13,5 la sută.

De asemenea, **majorarea numărului utilizatorilor activi** a fost generată de creșterea impunătoare a acestora, de 34,3 la sută, în cadrul aplicațiilor *mobile*, ceea ce ilustrează că acest

⁸ Deținător SADD care a efectuat cel puțin o operațiune financiară pe parcursul unui trimestru printr-un sistem automatizat de deservire la distanță.

tip de aplicații capătă popularitate în Republica Moldova datorită comodității și flexibilității de a gestiona mijloacele bănești de la distanță.

Diagrama 24. Evoluția numărului deținătorilor SADD

Sursa: PSP raportori

Tabelul 8. Distribuția deținătorilor, în funcție de SADD utilizat (bănci și PSP nebancari), la finele anului 2023

Tipul SADD	Numărul deținătorilor	Ponderea deținătorilor SADD	Evoluția în dinamică relativă	Rata utilizării
Internet-payments	1 980 486	50,30%	13,5%	10,7%
Mobile-payments	1 954 524	49,70%	34,3%	52,7%
Total	3 935 010	100,00%	22,9%	31,5%

Sursa: PSP raportori

Atragem atenția că cifra de 3,9 mil. deținători reflectă suma aritmetică a deținătorilor pentru fiecare SADD în parte. Ținând cont că deseori un deținător utilizează mai multe SADD, numărul deținătorilor unici poate fi substanțial mai mic de 3,9 mil. de deținători.

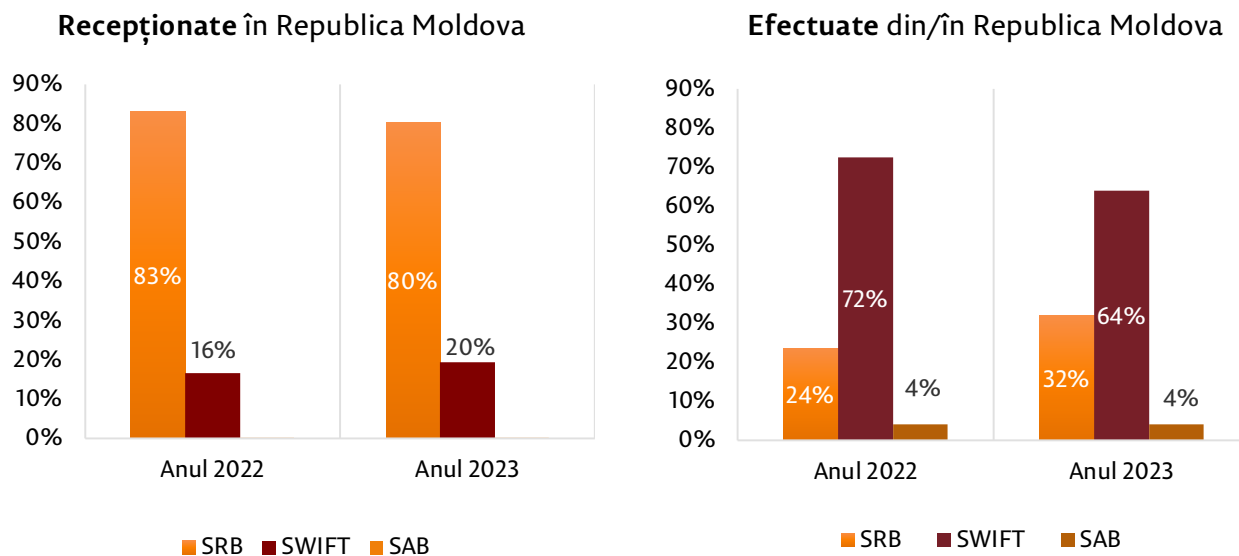
Capitolul 6. Remiterile de bani - persoane fizice

Remiterile de bani reprezintă servicii de plată în cadrul cărora se primesc fonduri de la plătitor *fără crearea unui cont de plăți* pe numele plătitorului sau al beneficiarului plății, cu scopul unic de a transfera o sumă corespunzătoare beneficiarului plății sau unui alt prestator de servicii de plată care acționează în numele beneficiarului plății, și/sau în cadrul cărora fondurile sunt primite în numele beneficiarului plății și sunt puse la dispoziția acestuia.

În scopul realizării *supravegherii pieței serviciilor de remitere de bani*, Banca Națională a Moldovei supraveghează inclusiv modul de gestionare a riscurilor financiare și operaționale de către prestatorii de servicii de plată, indiferent de aranjamentele (bilaterale sau multilaterale) dintre prestatori. Drept standarde internaționale aplicabile la evaluarea periodică a pieței serviciilor de remitere de bani servesc *Principiile generale pentru serviciile de remiteri internaționale* (emise de Banca Reglementelor Internaționale și Banca Mondială).

În anul 2023, **valoarea remiterilor recepționate**⁹ a reprezentat **1,7 mld. USD**, în descreștere cu 4,90 la sută comparativ cu anul 2022. Totodată, **valoarea remiterilor efectuate** a constituit **544,1 mil. USD**, în descreștere cu 15,04 la sută față de anul anterior.

Diagrama 25. Cota de piață a SRB, SWIFT și SAB în funcție de valoare (pentru persoane fizice)

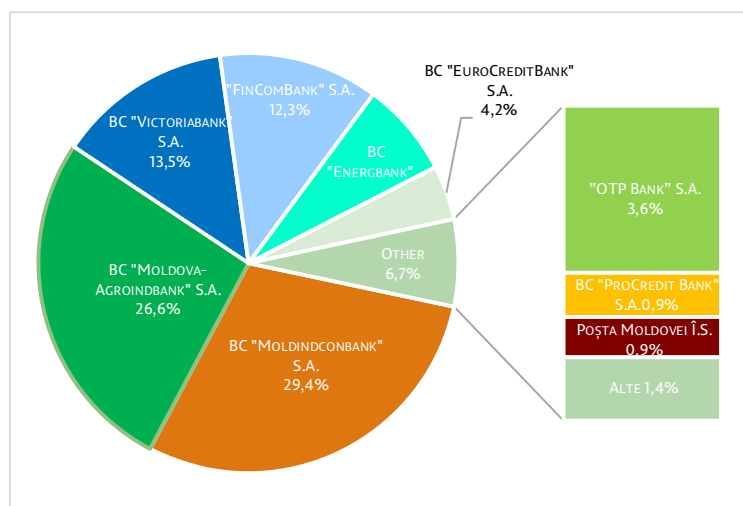
⁹ Valoarea remiterilor de bani recepționate diferă de cea publicată în raportul BNM „Transferuri de mijloace bănești din străinătate efectuate în favoarea persoanelor fizice”, fiind aplicată o altă metodologie de calcul și prelucrare a datelor raportate (cum ar fi o altă modalitate de convertire a valutei originale a remiterilor de bani la valuta de referință USD etc.).

Cel mai mare flux de bani a fost recepționat în Republica Moldova prin intermediul **sistemelor de remitere de bani (SRB)** – cu o pondere de **80 la sută**, prin rețeaua **SWIFT** - în proporție de **20 la sută** de către persoanele fizice, iar **serviciile prestate în baza acordurilor bilaterale (SAB)** au deținut o pondere de doar **0,1 la sută**.

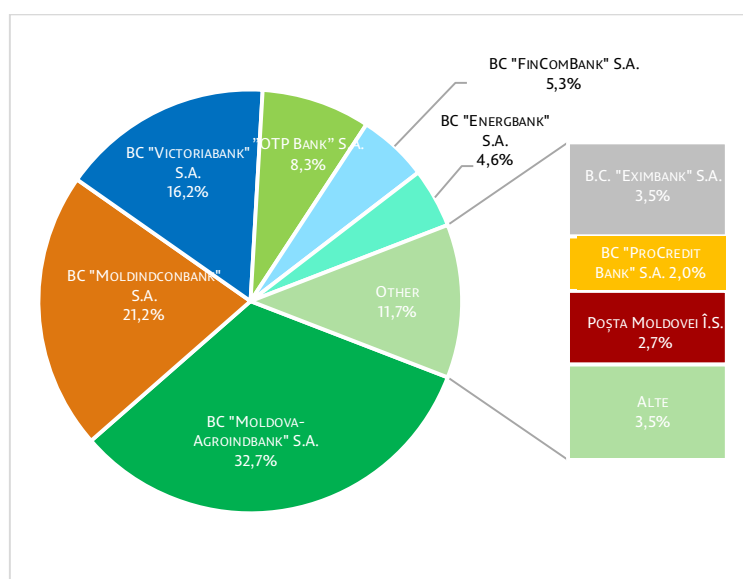
La expedierea mijloacelor bănești din Republica Moldova, **rețeaua SWIFT** a fost utilizată în proporție de **64 la sută** din valoarea totală, fiind succedată de **sistemele de remitere de bani** cu **32 la sută**, iar **serviciile acordate în baza acordurilor bilaterale** au deținut o pondere modestă de **4 la sută**.

Diagrama 26. Cota de piață a prestatorilor de servicii de plată (pentru remiteri efectuate/recepționate de persoane fizice)

Recepționate în Republica Moldova

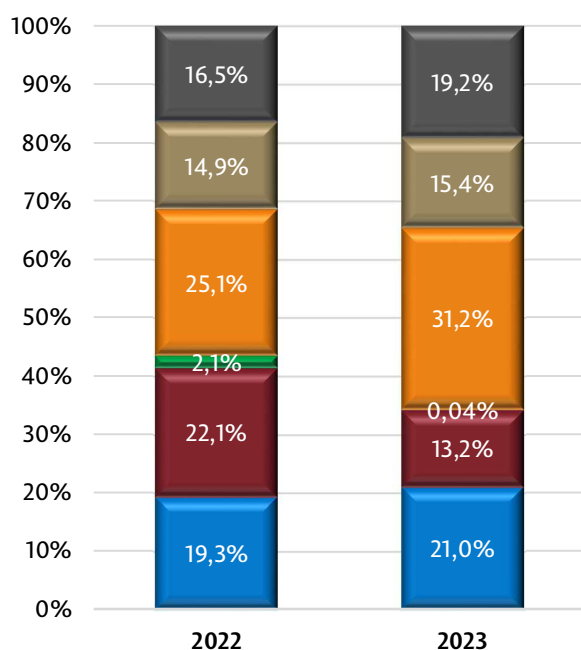
Efectuate din/în Republica Moldova

Cumulativ, prin intermediul băncilor B.C. „Moldindconbank” S.A., B.C. „MAIB” S.A. și B.C. „Victoriabank” S.A. au fost direcționate aproximativ 69,5 la sută din valoarea remiterilor de bani recepționate și 70,1 la sută din valoarea remiterilor efectuate pe parcursul anului 2023.

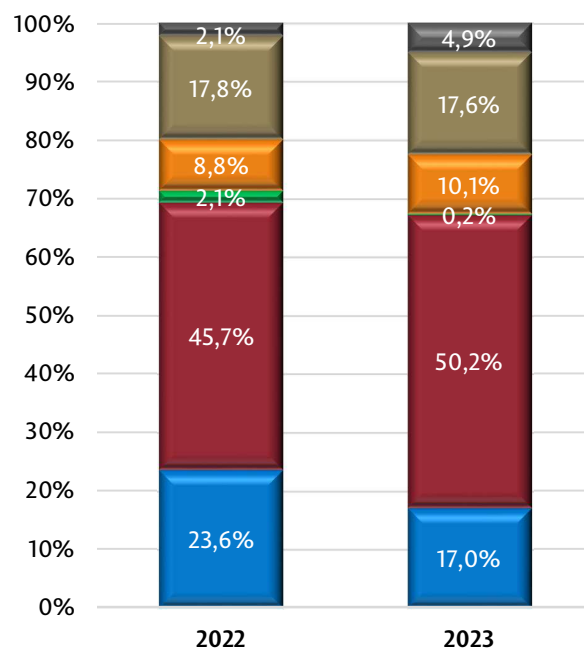
Diagrama 27. SRB - distribuția valorică a sistemelor de remitere de bani (pentru persoane fizice)

Recepționate în Republica Moldova

WesternUnion
Contact
MoneyGram
ZolotayaKorona
RiaMoneyTransfer
Celelalte

Efectuate din/în Republica Moldova

WesternUnion
Contact
MoneyGram
ZolotayaKorona
RiaMoneyTransfer
Celelalte

Tabelul 9. Numărul și valoarea remiterilor de bani recepționate în Republica Moldova, primele 10 țări, în funcție de valoare

Remiteri recepționate în RM top 10 țări	Anul 2023		Anul 2022		Media unei remiteri, 2023 (\$)	Dinamica 2023/2022
	Număr	Valoare (\$)	Număr	Valoare (\$)		
Israel	309 712	262 062 907	316 385	263 996 654	864	-0,7%
Federația Rusă	547 173	246 997 119	635 568	441 997 373	451	-44,1%
Germania	411 840	235 861 808	401 234	213 894 514	573	10,3%
Italia	603 096	231 430 140	546 747	202 151 608	384	14,5%
Franța	302 609	150 357 930	299 621	138 643 554	497	8,4%
Marea Britanie	126 611	78 432 057	181 213	83 873 926	619	-6,5%
Irlanda	111 435	59 852 692	93 962	48 094 210	537	24,4%
România	68 591	49 833 374	65 120	36 253 387	727	37,5%
Belgia	63 035	30 910 063	58 800	27 733 828	490	11,5%
Spania	55 675	26405698	62 833	24 480 354	474	7,9%

Tabelul 10. Numărul și valoarea remiterilor de bani expediate din Republica Moldova, primele 10 țări, în funcție de valoare

Remiteri expediate din RM top 10 țări	Anul 2023		Anul 2022		Media unei remiteri, 2023 (\$)	Dinamica 2023/2022
	Număr	Valoare (\$)	Număr	Valoare (\$)		
Federația Rusă	129 679	90 863 406	107 546	71 298 338	701	27,4%
Italia	21 597	77 828 581	23 342	103 628 574	3604	-24,9%
România	22 381	65 251 512	24 333	84 945 211	2915	-23,2%
USA	7 058	32 762 933	6 748	33 414 949	4642	-2,0%
Germania	13 876	28 450 531	13 101	32 021 613	2050	-11,2%
Spania	6 237	24 172 177	5 982	25 013 869	3876	-3,4%
Ucraina	52 821	23 631 826	59 027	29 848 404	447	-20,8%
Franța	9 206	21 861 506	9 760	29 359 514	2375	-25,5%
Anglia	5 492	21 824 336	7 053	38 554 685	3974	-43,4%
Turcia	16 772	15 118 187	19 378	18 838 090	901	-19,7%

Capitolul 7. Operațiuni de plată efectuate prin intermediul prestatorilor de servicii de plată nebancari

La situația din 31.12.2023, în Republica Moldova activau nouă PSP nebancari, dintre care două societăți de plată, un furnizor de servicii poștale și șase societăți emitente de monedă electronică.

PSP nebancari au înregistrat un profit de cca 180,7 mil. lei în 2023, pe când în anul precedent pe sistem au fost înregistrate pierderi în valoare de 16,9 mil. lei.

În 2023 se constată o creștere a capitalului propriu și activelor deținute de PSP nebancari cu 25,3 și respectiv 7,6 la sută față de 2022. La situația din 31.12.2023 valoarea capitalului propriu deținută de PSP nebancari, a fost în conformitate cu prevederile Legii nr. 114/2012 cu privire la serviciile de plată și moneda electronică.

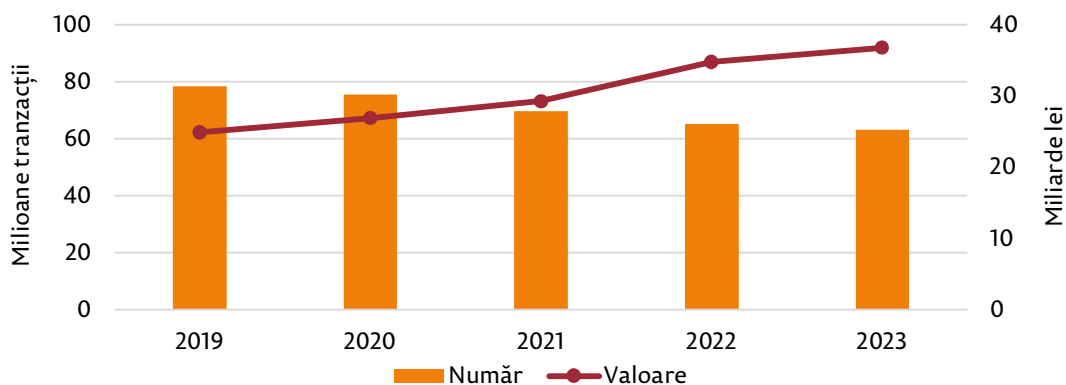
Tabelul 11. Evoluția principalilor indicatori ai activității PSP nebancari

Nr. d/o	Indicatori financiari	Anul 2023	Anul 2022	Dinamica anuală
1	Numărul tranzacțiilor, mil. operațiuni	63,1	65,1	-3,2%
2	Valoarea totală a tranzacțiilor, mld. lei	36,7	34,8	5,8%
3	Total active, mil. lei	2583,8	2401,4	7,6%
4	Capital propriu, mil. lei	688,3	549,2	25,3%
5	Profit net (pierdere), mil. lei	180,6	-16,9	-1 168,6%

Sursa: PSP raportori

Prin intermediul PSP nebancari, în 2023, au fost efectuate 63,1 milioane de operațiuni de plată, în scădere cu 3,2 la sută comparativ cu anul 2022, în valoare totală de 36,7 miliarde lei, cu 5,8 la sută mai mult față de anul 2022. Astfel, în activitatea PSP nebancari a fost înregistrată o creștere a valorii operațiunilor de plată, dar o scădere a numărului acestora.

Diagrama 28. Numărul și valoarea plăților efectuate prin intermediul prestatorilor de servicii de plată nebancari pe parcursul perioadei 2019-2023

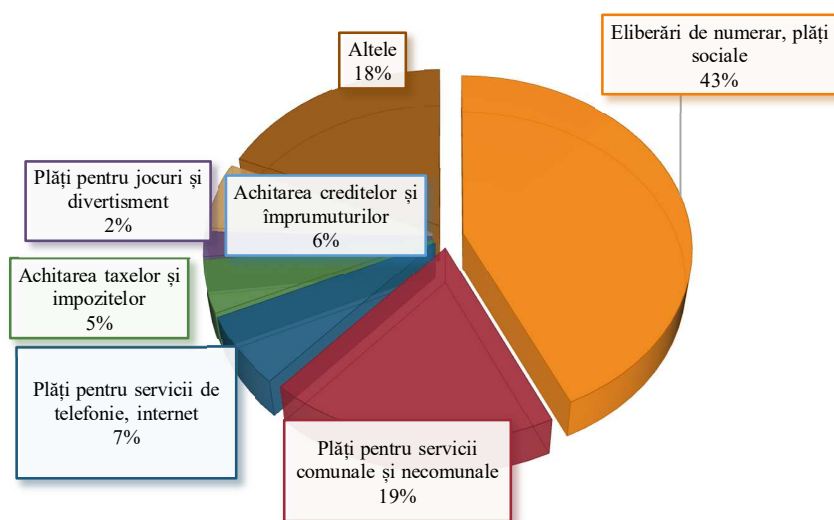

Sursa: PSP raportori

Începând cu 2019 se observă o creștere a valorii medii a operațiunilor de plată efectuate, de la 316,7 lei în 2019 la 583,6 lei în 2023.

Eliberările de numerar și plățile sociale au constituit cea mai mare pondere în valoarea totală a operațiunilor efectuate în 2023 de către PSP nebancari (43,0 la sută), fiind urmate de plățile pentru serviciile comunale și necomunale (19,0 la sută).

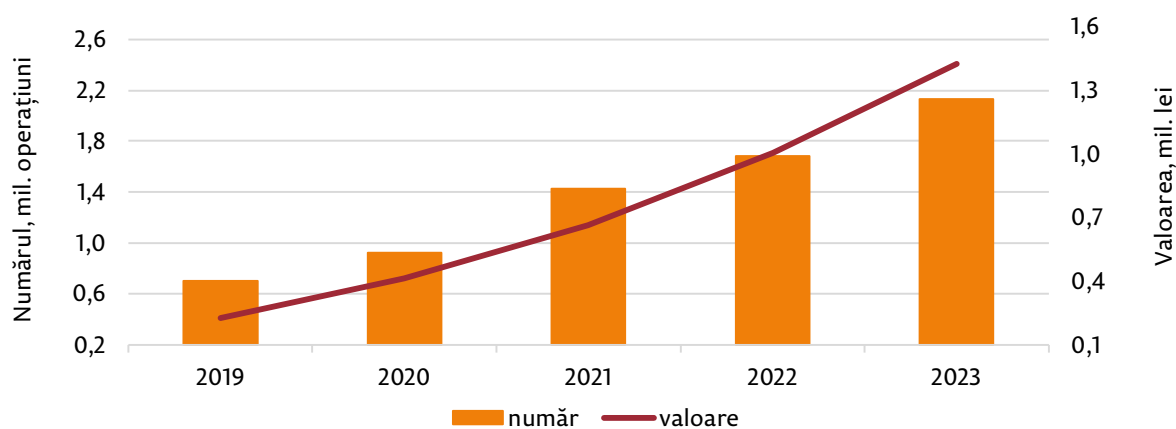
Diagrama 29. Ponderea valorii operațiunilor de plată efectuate de către PSP nebancari în anul 2023

Sursa: PSP raportori

În anul 2023, din conturile de monedă electronică și cele de plăți ale utilizatorilor serviciilor de plată au fost efectuate 2,1 mil. operațiuni, în valoare de 1 425 mil. lei, în creștere față de 2022 cu 26,4 la sută ca număr și cu 41,9 la sută ca valoare.

Diagrama 30. Numărul și valoarea operațiunilor efectuate din conturile de monedă electronică și cele de plăți ale utilizatorilor pe parcursul perioadei 2019-2023

Sursa: PSP raportori

Capitolul 8. Supravegherea prestatorilor de servicii de plată

În conformitate cu prevederile art. 5 alin. (1) lit. m) din Legea nr. 548/1995 cu privire la Banca Națională a Moldovei, Banca Națională supraveghează activitatea de prestare a serviciilor de plată și activitatea de emitere a monedei electronice, defășurată prin intermediul prestatorilor de servicii de plată prevăzuți la art. 5 alin. (1) lit. a)- d) din Legea nr. 114/2012, și anume:

- băncile și sucursalele înființate în Republica Moldova de băncile din alte state, care activează în conformitate cu Legea nr. 202/2017 privind activitatea băncilor;
- societățile de plată, societățile emitente de monedă electronică, furnizorii de servicii poștale în calitate de prestatori de servicii de plată (în continuare - PSP nebancari).

Supravegherea prestatorilor de servicii de plată de către Banca Națională are ca scop determinarea gradului de conformare a activității acestora, în domeniul prestării serviciilor de plată cu legislația în vigoare.

8.1. Supravegherea băncilor

În conformitate cu „Prioritățile de supraveghere bancară ale BNM pentru 2023”, BNM a stabilit o serie de obiective, unul dintre acestea fiind „Analiza, evaluarea și soluționarea vulnerabilităților aferente sistemelor de plăți și serviciilor de plată”. În vederea verificării activității băncilor în domeniul aferent prestării serviciilor de plată, BNM, pe parcursul anului 2023, a efectuat controale pe teren la patru bănci, fiind constatate încălcări ce se referă la:

- depășirea limitelor stabilite de BNM pentru comisioanele aplicate utilizatorilor serviciilor de plată, la executarea ordinelor de plată urgente în Sistemul Automatizat de Plăți Interne;
- depășirea limitelor temporale setate de către bănci pentru executarea ordinelor de plată urgente;
- lipsa înregistrării incidentelor produse în cadru activității băncii în Sistemul Automatizat de Plăți Interne;
- neefectuarea analizei tendințelor și activităților frauduloase cu cardurile de plată;
- neinformarea BNM despre incidentele produse în cadrul activității externalizate către centrul de procesare a plăților cu carduri de plată;
- neinformarea utilizatorilor serviciilor de plată referitor la incidentele care au avut loc în activitatea băncii și care ar putea afecta utilizatorii;
- contractele-cadru încheiate cu utilizatorii serviciilor de plată conțin prevederi contrare legislației în vigoare etc.

Urmare controalelor efectuate au fost dispuse măsuri de remediere în scopul înlăturării încălcărilor și neajunsurilor depistate de BNM și, după caz, au fost înaintate recomandări, băncile

întocmind ulterior și prezentând în acest sens, la adresa BNM, Planuri de acțiuni în vederea executării măsurilor dispuse.

8.2. Supravegherea PSP nebancari

Pe parcursul anului 2023, în vederea verificării conformării activității PSP nebancari cu prevederile cadrului legal, au fost efectuate cinci controale tematice. În cadrul controalelor au fost constatate preponderent încălcări ce se referă la:

- neinformarea/informarea cu întârziere a BNM privind modificările survenite la informația cu privire la administratorii unor agenți de plată/ ale sucursalelor;
- lipsa protejării integrale a fondurilor primite de la utilizatorii serviciilor de plată;
- lipsa informării utilizatorilor serviciilor de plată despre comisioanele pe care le impun sau despre modificarea acestora;
- lipsa evaluării trimestriale a creanțelor înregistrate;
- neinformarea BNM privind încetarea/ suspendarea activității în sistemele de remitere de bani;
- contractele-cadru încheiate cu utilizatorii serviciilor de plată, care conțin prevederi contrare legislației în vigoare etc.

Urmare a controalelor efectuate la PSP nebancari au fost dispuse măsuri de remediere în scopul înlăturării încălcărilor și neajunsurilor depistate și, după caz, au fost aplicate sancțiuni. Astfel, în anul 2023 au fost aplicate sancțiuni sub formă de avertisment pentru 3 prestatori și amendă la 2 PSP nebancari.

De asemenea, pe parcursul anului 2023, BNM a efectuat supravegherea din oficiu a PSP nebancari, și anume:

- a monitorizat continuu activitățile desfășurate de către PSP nebancari în baza rapoartelor trimestriale prezentate la BNM;
- a examinat sesizările (reclamațiile) ce țin de activitatea prestatorilor de servicii de plată;
- a analizat informațiile publicate pe paginile web;
- a examinat modificările în structura de proprietate a PSP nebancari etc.